Ушбу сонда:
2 АЁЛЛАР – ЖАМИЯТИМИЗ ГУЛЛАРИ
3 АДВОКАТ КИМНИ ҲИМОЯ ҚИЛАДИ?
4 ҚОРАБАЙИРЛАР КИШНАГАНДА

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 23 апрел, жума №47 (694)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

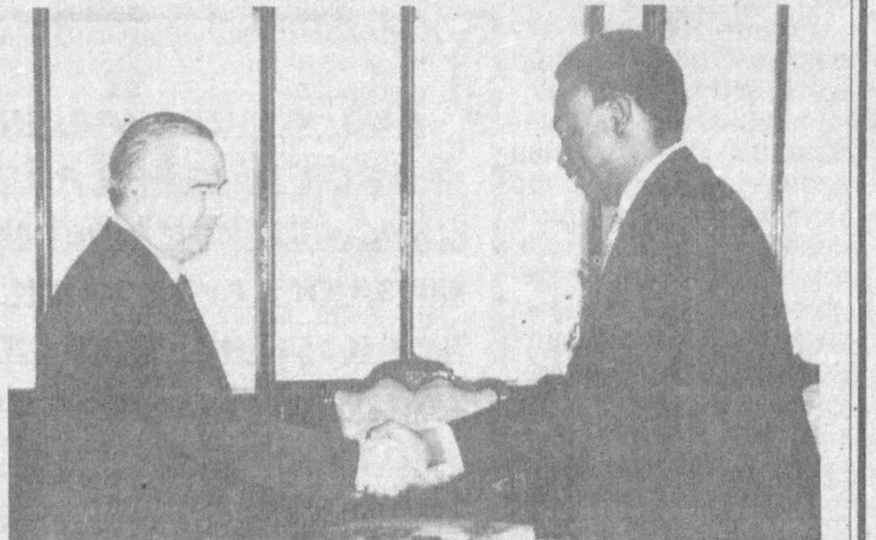

Суратларда: Ишонч ёрлиқларини топшириш пайти

Р. ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга 22 апрел куни Ҳиндистон Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Баскар Кумар Митра ишонч ёрлиғини топширди.

- Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасидаги алоқалар, халқларимизнинг бир-бирига қизиқиши ва ҳурмати ҳақида кўп гапириш мумкин, - деди Ислом Каримов учрашув чоғида.- Икки давлат ўртасидаги маданий, сиёсий ва иқтисодий алоқалар узоқ тарихга бориб тақалади. Ўзаро муносабатларимиз асрлар давомида шаклланган ва шунинг учун ҳам мустаҳкамдир.

Баскар Кумар Митра самимий қабул учун Ўзбекистон раҳбарига миннатдорлик билдириб, икки дўст мамлакат ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш ишида ўз куч- ғайратини аямаслигини таъкидлади.

* * *

Шу куни давлатимиз раҳбарига Индонезия Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Рони Ҳидоят Гастина ҳам ишонч ёрлиғини топширди.

Ислом Каримов ишонч ёрлиғини қабул қилиб олар экан, Ўзбекистон билан Индонезияни бир-бирига боғлаб турувчи омиллар талайгина эканини таъкидлади. Бу, энг аввало, халқларимизнинг диний ҳамда маданий яқинлиги билан изоҳланади.

Давлатимиз раҳбари Рони Ҳидоят Гастинага икки мамлакат ўртасидаги алоқаларни янада мустаҳкамлаш йўлида куч-ғайрат ва муваффақиятлар тилади.

* * *

Президент Ислом Каримов Сингапур Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Сим Чеок Лимдан ҳам ишонч ёрлиғини қабул қилиб олди.

- Мен сизни Сингапур элчиси сифатида Ўзбекистонда фаолият бошлаганингиз билан табриклайман, - деди Ислом Каримов.- Ўйлайманки, ўзаро алоқаларимизни мустаҳкамлаш ҳар икки томон учун ҳам манфаатлидир. Афсуски, ўзаро ҳамкорлигимизнинг ҳуқуқий асоси етарли даражада эмас. Икки томонлама алоқаларнинг кучли бўлиши учун эса, аввало, унинг ҳуқуқий асоси мустаҳкам бўлиши керак. Шу боис, ўзаро ҳамкорлигимизни янада ривожлантиришда масаланинг ана шу жиҳатига алоҳида эътибор қаратишимиз зарур.

Сим Чеок Лим самимий қабул учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдирди. У Сингапур Ўзбекистон билан ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантиришдан манфаатдор эканини алоҳида таъкидлади.

* * *

Шу куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовга Чад Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Абдул Жибрин ҳам ишонч ёрлиғини топширди.

- Орадаги масофа узоқ бўлишига қарамасдан, биз Чад Республикаси билан самарали ҳамкорлик қилишимиз мумкин, деди жумладан, Ислом Каримов ўзаро мулоқот чоғида. - Масалан, пахтачилик соҳасида. Негаки, Марказий Африкада жойлашган мазкур давлат пахтачилик бўйича ўз тажрибасига эга.

Давлатимиз раҳбари ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш учун икки давлат ўртасидаги муносабатларнинг ҳуқуқий асосини мустаҳкамлаш зарурлигини айтди.

Ишонч ёрлиқларини топшириш маросимида Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов иштирок этди.

(ЎзА)

9 Майни Хотира ва Қадрлаш куни деб эълон қилиш ҳақидаги Президентимиз ташаббуси қалбимиздан чуқур жой олди. Бу билан аждодлар хотираси муқаддас эканлиги, Ватан озодлиги учун жонини фидо қилган ўғлонлар номи, жасорати мангу эканлиги яна бир бор ўз тасдиғини топди.

УМРБОҚИЙ ИНСОН

Юртбошимиз бу азиз Ватанда ўз халқига, юртига садоқат билан хизмат қилган ҳеч бир инсон изсиз кетмаслигини, унинг муқаддас хотираси эъзозланишини амалда яна бир бор исботлади. Президентимизнинг бу ташаббуси халқимиз қалбида янада эҳтиром, фахрланиш туйғусини уйғотди.

Ҳа, ўзининг ҳалол меҳнати, чин ватанпарварлик меҳр-муҳаббати билан юртдошлар хотирасида чуқур из қолдирган азиз инсонлар кўп. Улар хотираси олдида бизлар таъзим қиламиз.

Зеро, бу Ватанда халқини севган, унинг равнақи йўлида меҳнат қилган ҳар бир фидойи инсоннинг умри боқийдир. Улар ўз умри давомида теварак-атрофдаги одамлар қалбида эзгулик, Ватанга садоқат ва меҳр-муҳаббат уруғини қадашган. Улар бугунги кунда ҳам Мустақил юртимизнинг мустақиллигини юксалтириш йўлида хизмат қилмоқда.

Ана шундай инсонлардан бири Азизқул Чориев эди. Азиз устозимиз умрининг сўнгги нафасигача ўқитувчилик қилдилар. Ёшларни шу азиз Ватанни севишга, унинг муносиб ворислари бўлиб етишишлари учун жон бахшида этган эдилар. У бизларни ўз фарзандларидек суюб, эркалаб, зарур пайтларда панд-насиҳат бериб ҳаётда ўз ўрнимизни топиб олиш учун жон куйдирдилар. Бунинг исботи ўлароқ бугун бу обод ва мустақил юртимизнинг турли бурчакларида унинг шогирдларини учратасиз. Бири шоир бўлиб Ватанни тараннум этса, яна бири қишлоқ хўжалигида, яна бири эса тадбиркорлик билан шуғулланиб Ўзбекистон равнақига ҳисса қўшмоқда.

Республикамиз мустақилликни қўлга киритган дастлабки кунларда нафақада бўлиши ва хасталигига қарамасдан, яна ёшлар бағрига ошиқди. Бутун вужуди билан сўнгги нафасигача меҳнат қилди.

Шеробод туманининг «Хатак» қишлоғида Азиз отани меҳр-муҳаббат ва ғурур билан эслашади. Кўп йиллар давомида директор сифатида мактабнинг моддий таъминотини яхшилади. Кенг ва шинам синф хоналарида замонавий компьютерлар сир-асрорини ўрганаётган ёшларга унинг шогирдлари дарс бермоқда.

С.САФАРОВ,
Сурхондарё вилояти.

ДЎСТЛАРНИ ҚЎМСАЙМАН

Инсон умри оқсоч дунёнинг ёши олдида бир лаҳзалик гап. Аммо ана шу оний лаҳзани шундай яшаб ўтиш керак эканки, токи уни хотирлаш ва қадрлаш имкони бўлсин. 9 май Хотира ва Қадрлаш куни деб эълон қилинган кундан буён жангоҳларда қолиб кетган, Ватан учун азиз жонини нисор қилишга тайёр турган қуролдош дўстларим кўз ўнгимда бир-бир гавдаланди. Уларнинг муқаддас хотирасини ёд этиш биз тирикларнинг олий бурчидир. Чунки улар бизнинг бугунимиз ва эртаги кунимиз, порлоқ келажагимиз учун жон фидо қилганлар...

Жангоҳларда хоки қолганларни эсларканман, беихтиёр бугун ҳам ўша жароҳатларни танасида туйиб, қалбида ҳис қилиб юрган инсонлар ёдимга келади. Ахир, уларнинг ҳар бири меҳрга, инсоний қадрга муҳтож одамлар-ку! Шунда Президентимизнинг 9-Майни Хотира ва Қадрлаш куни деб эълон қилгани бежиз эмаслигига иймон келтираман.

Набижон МЕЛИБОЕВ,
уруш ва меҳнат фахрийси,
Ўзбекистон тумани.

ВЕНГРИЯ ПАРЛАМЕНТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ТАШРИФИ

Мамлакатимизга ташриф буюрган Венгрия Республикаси парламентининг депутати, мамлакат молия вазирлигининг давлат котиби, Парламентлараро иттифоқ доирасида Ўрта Осиё ва Қозоғистон мамлакатлари билан дўстона алоқалар бўлимининг амалдаги раиси Михай Варга бошчилигидаги делегация аъзолари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида бўлди. Делегация аъзолари бу ерда Ўзбекистон парламенти раисининг ўринбосари А.Қосимов билан учрашди.

Венгриялик меҳмонлар Ўзбекистон қонунчилигидаги ўзгаришлар, соҳада амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёни ва Олий Мажлис фаолияти билан таништирилди. Учрашувда парламент томонидан қабул қилинаётган қонунлар ва қонуний ҳужжатлар давлатимизни демократия ва тараққиёт йўлидан ривожлантиришнинг ҳуқуқий базасини мустаҳкамлаётгани алоҳида таъкидланди.

Суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасида парламентлараро алоқаларни кенгайтириш билан боғлиқ масалалар хусусида фикр алмашилди.

Делегация раҳбари М.Варга Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёни хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирар экан, мамлакатимизда нисбатан қисқа муддат ичида давлатчиликни ривожлантириш борасида эришилган натижаларга юксак баҳо берди.

Шунингдек, Венгрия Республикаси парламенти делегацияси аъзолари Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида ҳам қабул қилинди. Учрашувда ўзаро ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш масалалари мулоқотнинг асосий мавзуси бўлди.

(ЎзА)

Муаммо кўндаланг қўйилади

КУТУБХОНАНИ ҒАРИБ ҚИЛМАЙЛИК

Кутубхона ҳақида кўп ва хўб ёзилди. Эшигини занг, китобини чанг босган кутубхоналар бот-бот танқид қилинаяпти. Биз эса бу соҳадаги айрим муаммоларни қаламга олишга интилдик.

Шарқда азалдан китобга ҳурмат, меҳр-муҳаббат билан қараб келинган. Ҳар бир хонадоннинг тўрида махсус токча қурилиб, нури зиё шунда авайлаб-асралган. Ота-боболаримиз китобни зебу зийнатдан кўра азизроқ билганлар. Унинг қудрати, зиёси асрларга татишини теран ҳис этганлар. Бугунги кунда қайси қишлоққа борманг, кутубхона бор. Ундан ҳар бир киши керакли адабиётни олиб, истаганича фойдаланиш имкони мавжуд. Мамлакатимиз илму урфон учун ҳеч нарсани аягани йўқ. Ҳар йили кутубхоналар миллион-миллион нусхалаб янги китоблар олишади. Унда фойдаланувчиларга хизмат беминнат. Аммо масаланинг яна бир қанча томонлари борки, уни ҳал этишга эртароқ киришишимизни ҳаётнинг ўзи тақозо этади. Биз ҳам ана шу ҳақда фикр юритишни лозим топдик.

Сирдарёда кутубхоначи ихтисосига эга бўлган мутахассислар бармоқ билан санарли даражада. Айниқса, қишлоқ кутубхоналаридаги деярли ўрта маълумотли аёллар китобхонлар билан ишлашнинг турли усулларидан фойдаланиш, китобхоннинг қизиқишига қараб унга адабиётлар тавсия қилиш, тарғиботни ташкил эта олиш қобилиятига эга эмаслар. Гапнинг очиғи, бу ҳол китоб ўқилиши, унинг халқ орасига тезроқ кириб боришига салбий таъсир кўрсатмасдан қолмаяпти. Бу ҳақда кейинроқ тўхталамиз. Айни чоғда баъзи муаммолар хусусида фикр юритсак. Таҳлиллар шуни кўрсатяптики, вилоятдаги жами кутубхоналарда 2 миллион нусхадан ошиқ адабиётлар мавжуд. Буларнинг қарийб 800 минг нусхадан ошиқроғига ҳали қўл тегмаган. Негаки, бу китоблар асосан собиқ шўро даврида рус тилида чоп этилган эски адабиётлар бўлганлиги боис ўз ўқувчисига эга эмас. Фақатгина китоб жавонларига зеб бериб турибди, холос. 200 дан ошиқ қишлоқ кутубхоналарининг қарийб 80 фоизида бу адабиётларга талаб умуман йўқ ҳисоби. 20 дан ошиқ қишлоқ кутубхонасида эса икки йилдан буён рус тилидаги адабиёт сўраб олинмаган. Қатор қишлоқ кутубхоналари китоб фондининг маълум бир қисмидангина фойдаланиб келишмоқда. Юқоридаги мисоллардан кўриниб турибдики, кутубхоналарда сақланаётган китоблар тўлиқ самара бермаётир. Бу ҳолни мамлакатимиз миқёсида олиб кўрадиган бўлсак, рақамлар салмоғи янада ошиб кетади. Бугун китоб жавонлари тўрини эгаллаган, айни чоғда, талаб ниҳоятда кам бўлган китоблардан қутулиш фурсати келмадимикан? Улар ўз ўринларини аллақачоноқ миллий истиқлол руҳида суғорилган, халқимиз тарихи, бугун ва келажагини ифода этувчи асарларга бўшатиб бериши керак эдику. Балки бу китоблар ўз мамлакатларида қадрлироқдир. Энг аввало, мутасадди ўртоқлар ана шу муаммонинг ижобий ечими ҳақида ўйлаб кўрсалар ёмон бўлмасди.

Янгиер шаҳар ҳокимлиги маданият ишлари бўлими мудири Обиджон Ҳамидов билан шаҳар кутубхоналарини кўздан кечирдик. «Нодира» болалар кутубхонасида 12 минг нусхада адабиёт мавжуд. 700 нафар китобхон бор. Очиғи, адабиётлар, турли саналарга бағишлаб чиқарилган кўргазмалардан кўнглимиз тўлди. Мудира Инобат Азимова билан суҳбатда бўлдик. Кутубхоначилар ўз билганларича ҳаракат қилишаяпти. Ҳар ҳолда ёмон эмас. Ҳаммасидан ҳам шаҳар ҳокимлигининг кутубхоналарга эътибори мақтовга лойиқ. Эски бинода жойлашган марказий кутубхонани собиқ шаҳар партия қўмитаси жойлашган бинога кўчиришга бош-қош бўлибди. Хоналар кенг, ёруғ, барча қулайликлар бор. Очиғи, ҳамма ерда ҳам аҳвол Янгиердагидек эмас. Айниқса, қишлоқ кутубхоналари ҳолатидан кўнгил тўлмайди. Кўп жойларда кутубхона кутубхоначиники ёки маданият бўлиминики, деб қараш одатий тусга айланиб қолган. Китоб ким учун нашр қилиниб, кимга тақдим этилади. Халққами? Бундан чиқди кутубхона ҳам умумхалқ мулки эканку. Уни асраш ҳар биримизнинг бурчимиз. Вилоятдаги ўнга яқин авария ҳолатидаги кутубхоналар лоқайдлик меваси, холос. Бунинг бош айбдорлари ҳам ўша ҳудуддаги мутасаддилардир. Вилоятда 250 га яқин кутубхоналарнинг 170 минг атрофидаги ўқувчилари орасида ўн нафар фуқаролар йиғини раиси, беш нафар хўжалик раҳбари номи қайд этилган. Бундан кўриниб турибдики, аксарият эл оғаларининг ўзлари бу маскан остонасига қадам қўймаган.

ЮНЕСКО таркибига кирувчи Р.Муҳаммедов номли 21-мактаб директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи Баҳодир Розиқов билан ана шу мавзуда суҳбатлашиб қолдик.

- Кутубхонага 5-6 синфгача бўлган ўқувчилар фаол қатнашади, - дейди Баҳодир ака. - Ёши сал улғайган болаларда фикрлаш бошқача бўлиб қолаяпти. Тўғриси, бунга биз муаллимлар қисман айбдормиз. Негаки, айни тарбия-таълимни кучайтириш лозим бўлган бир пайтда эътиборсизлик кучайиб бораяпти. Замонамиз техника асри. Аммо энг тараққий этган давлатларда ҳам кутубхонанинг ўрни йўқолган эмас. Балки бу вақтинчалик жараёндир. Нима бўлганда ҳам фарзандларимизнинг китобга бўлган қизиқишини ошириш чора- тадбирларини кўриш лозим. Жоҳиллик, дояси билимсизлик эмасми?

Хўш, бугунги кутубхона, кутубхоначи замон талабларига жавоб бера олаяптими? Тўғриси бу ҳақда жўяли бир нарса дейиш қийин. Сабаби кўп. Шулардан бири кутубхоналарни адабиётлар билан таъминлаш масаласи. Энг аввало, китоб дўконларидаги ўқишли китобларнинг аксарияти кутубхона юзини кўрмаган. Чунки унинг харидори кўп. Дўконда ҳам у ўз эгасини топиб олаяпти. Сирдарёлик кутубхоначилар кўнгли «Сирдарёкитоб» бирлашмасидан ҳам тўлмаётган экан. Чунки не машаққатлар эвазига ўтказилган маблағга уларнинг қош-қовоғига қараб китоб танлашга мажбурсан. Оддий бир мисол: шу йилнинг тўрт ойи мобайнида вилоят кутубхоналари бир маротаба беш юз минг сўмлик китоб олишга муваффақ бўлдилар. Ачинарлиси, ана шу маблағга тақдим этилган адабиётларнинг аксарияти кутубхона фондини бойитишгагина хизмат қилади. Бу ҳақда ҳам жиддий ўйлаб кўриш фурсати етди, деб ўйлаймиз.

Қарийб ўн олти йилдан буён кутубхонада ишлаб келаман, - дейди Мирзаобод туман «Мирзачўл» ширкатлар уюшмасида жойлашган 14-қишлоқ кутубхонаси мудири Гуласал Нишонова. - Илгарилари А.Навоий номли республика кутубхонаси, вилоят кутубхонасидан тавсиялар, йўриқномалар, услубиёт қўлланмалари олиб турардик. Мана бир неча йилдирки, бу борада қишлоқ кутубхоналари тамомила оқсаб қолди. Қўшни вилоятлардаги ҳамкасбларимизнинг иш тажрибаси бизни ҳам қизиқтиради, ўргангимиз келади. Аммо уни ким ташкил этади. Албатта, биров бош-қош бўлиши керак-ку. Кутубхоначилараро алоқа бўлиши лозим.

Мана икки йилдирки, вилоят маданият ишлари бошқармаси саъй-ҳаракати билан Гулистон шаҳридаги санъат билим юртида кутубхоначи мутахассислар тайёрлайдиган куллиёт очилган, Аммо унга қишлоқ кутубхоначиларини жалб этиш осон кечмаяпти. Аксарият ходимлар иссиқ ўринларини совутгиси келмасдан, 5-10 йиллик иш тажрибасини рўкач қилиб, касб маҳоратларини оширишга бўйинлари ёр бермаётган кўринади.

Хуллас, Сирдарёда кутубхона етарли, муаммолар ҳам. Аммо уларнинг ҳаммасини ҳал этиш фақатгина кутубхоначилар зиммасида қолаётганлиги ачинарлидир. Китоб ўқилишини, унинг оммавийлигини таъминлаш, ёшларни хазиналар булоғи сари етаклаш кенг жамоатчилик бурчи эмасми? Бу азалий анъанани давом эттириш ҳар биримизнинг бурчимиз эканини унутишга ҳаққимиз йўқ.

Нурилла ШАМСИЕВ,
«Ишонч» мухбири.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ҳамда Республика хотин-қизлар қўмитасининг қўшма мажлиси

АЁЛЛАР - ЖАМИЯТИМИЗ ГУЛЛАРИ

Анжуманимиз Республика Олий Мажлисининг XIV сессиясидан кейин ўтказилаётир. Зеро биз бугун юртбошимизнинг сессияда сўзлаган нутқларидан таъсирланган, илҳомланган

САОДАТЛИЛАР САДОҚАТИ

Дилбар ҒУЛОМОВА,
Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Республика хотин-қизлар қўмитаси раиси

ҳолда яшамоқдамиз. Айниқса, маънавиятни, халқ турмуш даражасини юксалтириш, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, юртимизда тинчлик-барқарорликни сақлаш ҳақида, кадрлар масаласида билдирган теран фикрлари ҳар бир кишини тўлқинлантириб юборди. Янгидан-янги савоб ишларга сафарбар этди. 1998 йил Оила йили, 1999 йил Аёллар йили деб эълон қилинганидан сўнг давлат миқёсида Давлат дастурлари қабул қилинди. Дастурда белгиланган 100 га яқин чора-тадбирларга назар ташланса, улар оила, хотин-қизлар, фарзандларимиз манфаатларига батамом ҳамоҳанг эканлигининг гувоҳи бўламиз.

Бугунги кунда хотин-қизларнинг жамиятдаги, оиладаги аҳволини тубдан ўзгартириш, уларнинг меҳнати ва турмушини тўғри ташкил қилиш, хотин-қизлар учун қулай бўлган меҳнат турларини яратиш, касбга қайта тайёрлаш курсларини ташкил қилиш, уларнинг меҳнат қилишлари учун зарур шароитларни яратиш борасида амалга оширилаётган саъй-ҳаракатлар турмуш фаровонлигини таъминлаш борасидаги хайрли қадамлардир.

Ўзига хос тараққиёт йўлидан бораётган Ўзбекистонда халқ хўжалигининг барча жабҳаларида туб ислоҳотлар ўзининг самарали натижасини бермоқда. Қисқа давр ичида иқтисодиётимизнинг янги тузилмасини шакллантириш, унинг устувор тармоқ ва соҳаларига чет эл сармояларини жалб этиш, шу билан бирга қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилиш, қишлоқда мулкдорлар синфини шакллантириш, фермер хўжалиги тараққиётига эътибор бериш каби муҳим ишлар амалга оширилди. Лекин халқ хўжалигининг барча соҳаларидаги ижобий ўзгаришлар қишлоқ хўжалигида бирмунча секин кетаётганлигини тан олмоқ лозим.

Қишлоқ жойларида яшаб, меҳнат қилаётган бугунги хотин-қизларнинг онги, фикрлаши, ишга бўлган муносабати, жамоат ишларидаги фаоллиги, ақл-заковати аввалги тоталитар тизим шароитида яшаган опа-сингилларимизникидан тубдан фарқ қилади. Қишлоқларда фаолият кўрсатаётган опа-сингилларимиз бугунги кунда эркаклар билан баб-баробар фермер, деҳқон хўжаликларида самарали меҳнат қилиб келмоқдалар. Ҳаётимизга кириб келаётган янгича ишлаш усулларини қўлламоқдалар ва эл-юрт ўртасида обрў орттирмоқдалар. Бундай опа-сингилларимиздан Жиззах вилояти Пахтакор тумани «Навбаҳор» ширкатлар уюшмаси раиси Холбуви Рустамова, Тошкент вилояти Бўка тумани «Илҳом» фермер хўжалиги раиси Ҳалима Абдуқодирова, Хоразм вилояти Шовот тумани «Боғу-бўстон» фермер хўжалиги раиси Назира Собирова, Сурхондарё вилояти, Узун туманидан фермер С.Эшмуродова, Сирдарё вилояти Меҳнатобод туманидан Гулсара Умарова меҳнати барча эркаклар учун ҳам намуна вазифасини ўтамоқда.

Яна бир хусусда: республика хотин-қизлар қўмитасининг нуқтаи назарини, такрор бўлса-да, эслатиб ўтмоқчимиз. Гап шундаки, мамлакатимизда сиёсатдан, жамоат ташкилотларидан ҳоли этилган соҳалар бор. Бу тўғри. Лекин жамиятимизда хотин-қизлар қўмиталари фаолиятига дахлдор бўлмаган бирон бир соҳа йўқ. Республика хотин-қизларидан бизнинг қўмиталаримизга тушаётган ариза, шикоят, мурожаатлар ижтимоий ҳаётимизнинг барча (оилавий, маиший турмуш шароитларидан тортиб, то харбий хизмат муаммоларигача) соҳаларига тегишлидир. Биз бу муаммолардан четда бўла олмаймиз. Масалан, жойларда қонунларга риоя этилмаса, хотин-қизларнинг ҳуқуқлари поймол этилса, хотин-қизларнинг ижтимоий муҳофазасини таъминлаш топширилган кишилар ўз вазифаларига лоқайдлик билан ёндошса, қишлоқдаги опа-сингилларимиз учун зарур бўлган маиший турмуш шароитлари яратилмаса, биз бунга бефарқ қараб турамизми? Йўқ, албатта.

Бундай ҳолларга дуч келинганда, давлат ҳокимияти тегишли идоралари олдига масалани кўндаланг қўйиш, мавжуд камчиликларни тугатишга ҳисса қўшиш - бизнинг ҳам, жойлардаги фаолларимизнинг ҳам асосий бурчлари, долзарб вазифасидир. Бунинг учун энг биринчи навбатда, мавжуд қонунларни қишлоқ аёлларининг онгига сингдиришимиз ва амалиётда қўллаш учун мунтазам равишда тушунтириш ишларини олиб боришимиз ва бу соҳага тааллуқли барча деҳқон, фермер хотин-қизларнинг фикрини ўрганишимиз зарур.

Яна шу нарса яхши маълумки, республикамизда хотин-қизларга катта масъулиятли вазифалар ишониб топширилганидан сўнг, ҳукумат даражасида хотин-қизлар ишлари Концепцияси тасдиқланиб, турли йўналишлардаги дастурлар ишлаб чиқилган эди. Улардан бири «Хотин-қизлар меҳнатини ижтимоий муҳофаза қилиш» дастури бўлиб, у бугунги кунда хотин-қизлар қўмиталари томонидан амалиётга жорий этилмоқда. Олиб борилаётган ишлар натижасида республикамиз вилоятларида меҳнат қилаётган опа-сингилларимизнинг меҳнат шароитлари аввалги йилларга нисбатан анча яхшиланган. Уларнинг имтиёзли дам олишларига, санаторий ва профилакторийларда даволанишлари учун етарли шароитлар яратилган, кўпгина корхоналарда хотин-қизларнинг соғлиғини назорат қилиб турувчи тиббиёт пунктлари мавжуд.

Лекин республикамизнинг деярли барча вилоятларида хотин-қизларимиз учун ҳамон иш ўринларининг етарли эмаслиги, маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг камлиги, айрим жойларда ойлик маошларнинг ўз вақтида тўланмаслиги каби салбий ҳолатлар ҳам учраб туради.

Хотин-қизларнинг меҳнати эркакларнинг меҳнати билан тенглик асосида рақобатдош бўла олмаган ҳоллар ҳам юз берди. Ишдан бўшатилишга энг биринчи номзодларни хотин-қизлар ташкил этиши ҳеч кимга сир эмас. Жойларда шундай вазият юз берадики, ишдан бўшатилишда аёл биринчилар қаторидан ўрин олади, бўш ўринга эса, аксинча.

Бозор муносабатларига ўтиш даврида хотин-қизлар ўртасидаги ишсизликнинг мавжудлиги кўп жиҳатдан қишлоқ жойларида иш ўринларининг йўқлиги сабабли юз бермоқда. Бошқа сабаблардан бири - хотин-қизларнинг керакли мутахассисликлар бўйича касбга тайёр ва етарли малакага эга эмасликларидадир. Шунинг учун кўп ҳолларда хотин-қизлар фақат мавсумий ишларга жалб этиладилар.

Президентимиз Ислом Каримов кейинги нутқларида айнан қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни, тадбиркорликни, ишбилармонликни ривожлантирмай туриб, жамиятни забардаст, тараққий этган мамлакатлар сафидан ўрин олишига эришиш анча мураккаблигини қайта-қайта таъкидладилар. Бунинг учун қандай ишларни амалга ошириш лозим?

Кичик оилавий бизнесни йўлга қўйиш, оилавий корхоналар, оила пудратини ташкил этиш, фермерлик фаолиятини кучайтириш замон талаби. Бунинг афзалликларини ривожланган мамлакатлар тажрибаси исботлаб турибди. Шунингдек, бизда иқтисодий бозорда мавжуд бўлган тақчилликни бартараф этиш, истеъмолчилар эҳтиёжларини тўлароқ қондириш имкониятлари ҳам етарли.

Қишлоқ жойларида бичиш-тикиш, кийимларни кимёвий усулда тозалаш, оёқ кийим таъмирлаш, сартарошхона, новвойхона, гўзаллик салонлари ва бошқа маиший хизмат шахобчалари хотин-қизларимиз раҳбарлигида ташкил этилса, албатта бундан биринчи навбатда хотин-қизларнинг ўзлари манфаатдор бўладилар. Демак, бу йўналишдаги фаолиятимизни такомиллаштирсак, қишлоқ хотин-қизларининг моддий ва маънавий турмуш тарзини юксалтиришга эришамиз.

Аёллар йили муносабати билан, маълумки, аёлларнинг оилада, давлат ва жамият қурилишидаги ролини ошириш, уларнинг ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий ва маънавий манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш юзасидан 1999 йилда амалга ошириладиган Давлат дастури тасдиқланган эди. Дастурда белгиланган тадбирларни бажариш, ўз навбатида аёлларнинг меҳнат шароитларини яхшилаш, уларнинг даромадларини кўпайтириш ва энг муҳими, болалар тарбияси учун шуғулланишга имкон беради.

Дарҳақиқат, республикамизда оналар ва болаларнинг саломатлигини яхшилаш, уларнинг таълим олиш даражасини ошириш борасида кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда. Аёллар йилида бу йўналишдаги ишлар янада такомиллаштирилади. Шу билан бирга хотин-қизларнинг жамиятдаги, иш жойидаги, оиладаги фаолликларини ошириш бўйича ҳам кўплаб имтиёзлар яратилади.

Шу ўринда мен, меҳнаткаш опа-сингилларимиз манфаатларини ҳимоя қилиш учун давлатимиз ҳеч нарсани аямаслигини алоҳида таъкидламоқчиман. Лекин бу чора-тадбирлар хотин-қизларда боқимандалик кайфиятларини ўсишга олиб келмаслиги керак. Жумладан, давлатимиз томонидан кўрсатилаётган ижтимоий муҳофаза биринчи навбатда, ўз меҳнати билан яшаш шароитини таъминлашга қодир бўлмаган кишиларни қамраб олиши зарур.

Ҳукуматимизнинг аниқ йўналтирилган ижтимоий муҳофаза сиёсати моҳиятини қишлоқдаги хотин-қизларимизга тушунтириш, уларни боқимандалик кайфиятларидан қутулишларига кўмаклашиш билан бирга эҳтиёжманд кишилар- ногиронлар, беваю-бечоралар, етим-есирлар, кўп болали оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги Президент Фармонларининг жойларда бажарилиши устидан назоратни давом эттириш ҳамда шу соҳадаги тадбирларни ташкил этиш, ўтказиш лозим.

Қишлоқ хотин-қизларини иш билан таъминлаш, уларнинг меҳнатини ижтимоий муҳофаза қилиш масалаларини ҳал этиш биргина хотин-қизлар қўмиталарининг ёки касаба уюшмалари фаолларининг қўлидан келмайди. Бу ишларга биз барча мутасадди раҳбарларни, ҳуқуқшуносларни ва бошқа мутахассисларни жалб этишимиз зарур.

1999 йил - Аёллар йили, Аёллар манфаатларини таъминлаш йилидир. Бу йилда мамлакатимизнинг барча хотин-қизлари ҳукуматимизнинг оилаларнинг иқтисодий ва маданий ривожлантириш борасидаги амалий тадбирларидан баҳраманд бўладилар. Амалга ошириладиган самарали ишларда фаол иштирок этиш, оила, жамият фаровонлигини таъминлашга муносиб ҳисса қўшиш жойлардаги хотин-қизлар қўмиталарининг асл мақсади бўлмоғи лозим.

Биз хонадонларимиз кўрки, юртимиз бекаси бўлмиш аёл зотидан - авлодлар силсиласини давом эттираётган, ҳаётимизнинг гўзаллиги ва осойишталигини кўз қорачиғидек сақлаб келаётган оналаримиз, опа-сингилларимиздан умрбод қарздормиз. Улар туфайли бу дунёда муҳаббат ва мурувват, инсоф ва диёнат доимо барқарордир. Жаннат оналарнинг оёғи остида, деб бежиз айтилмаган.

Ислом КАРИМОВ.

ДАВР ТАЛАБИГА ҲАМОҲАНГ ИШЛАЙЛИК

Дилбар ЖАҲОНГИРОВА,
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раиси, Олий Мажлис депутати

Аёлларнинг жамият ҳаётидаги ўрни ва мавқеини янада юксалтириш ўта муҳим масаладир. Шунинг учун ҳам Аёллар йили муносабати билан қабул қилинган Дастур тадбирларини оғишмай изчил амалга ошириш, шунингдек хотин-қизлар меҳнатини енгиллаштириш, айниқса уларнинг турмуш шароитини яхшилаш ҳақида жиддий ўйлаб кўриш даркорлигини - Президентимиз Олий Мажлис XIV сессиясида алоҳида уқтириб ўтдилар.

Мен касаба уюшмалари нуктаи назаридан аёлларнинг жамиятдаги мақоми ва мавқеини кўтариш, уларнинг манфаатларини ҳимоялашда касаба уюшмалари ва хотин-қизлар қўмиталари олдида турган вазифалар ва биргаликда ечилиши лозим бўлган муаммолар устида тўхталиб ўтмоқчиман.

Бугунги кунда касаба уюшмалари ўзларининг асосий диққат-эътиборини аёлларнинг ижтимоий ҳимоясини таъминловчи ҳуқуқий базани мустаҳкамлашга қаратмоқдалар. Жумладан, аҳолининг ижтимоий-иқтисодий манфаатларига тааллуқли барча қонунлар экспертиза қилиниб, уларга тегишли таклифлар киритилди, баъзи қонунларни, хусусан Меҳнат Кодексини ишлаб чиқишда бизнинг мутахассисларимиз бевосита иштирок этдилар, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ташаббуси билан Халқаро Меҳнат ташкилотининг аёллар манфаатларига тааллуқли тўртта Конвенцияси ратификация қилинди. Лекин бу борада қилинаётган ишлар етарли эмас деб ўйлаймиз.

Бозор муносабатлари шароитида талаб ва таклифни тартибга солувчи омил - шартномадир. Амалдаги Меҳнат Кодекси ҳам меҳнат муносабатларини шартнома асосида қуришни тақозо этади.

Аммо, бу муҳим масалага ҳамма жойда ҳам етарлича эътибор берилаяпти деб айтиш қийин. Баъзи касаба уюшмалари раҳбарлари ҳозиргача шартнома моҳиятини тушуниб етмаяптилар ва унинг аҳамиятини тўла англамаяптилар.

Бугунги кунда республикадаги барча бошланғич касаба уюшма ташкилотларининг ярмисида, шу жумладан қўшма корхоналарнинг фақат учдан бир қисмидагина жамоа шартномалари тузилган холос.

Айрим тармоқ касаба уюшма органларининг масъулиятсизлиги, ижрочилик интизомининг, талабчанликнинг йўқлиги туфайли кўпгина корхоналарда касаба уюшма ташкилоти бўла туриб ходимлар билан иш берувчилар ўртасида меҳнат муносабатлари жамоа шартномалари орқали тартибга солинмаган. Бу эса шубҳасиз ходимлар, айниқса аёллар ҳуқуқларини камситилишига олиб келмоқда.

Яна бир муҳим масала хусусида, бугунги кунда бандлик муаммолари кескинлашаётган бир пайтда ишдан бўшатилаётган ходимлар орасида аёллар сони тобора ортиб бормоқда.

Масалан, Наманган вилоятида 1998 йил давомида меҳнат биржаларига иш сўраб 40 мингдан зиёд киши мурожаат қилган бўлса, уларнинг 17 мингтаси ёки 42 фоизи аёллардир.

Аёлларга иш ҳақи ва нафақаларни ўз вақтида беришда ҳам муаммолар йўқ эмас. Айниқса, акциядорлик жамиятларида, қишлоқ хўжалиги ва айрим қўшма корхоналарда иш ҳақи ва 2 ёшгача болалари бўлган аёлларга нафақалар тўловлари кечиктириляпти.

Бундай ҳол ижтимоий танглик келтириб чиқариши ва ўз-ўзидан ходимларнинг ички норозиликларига сабаб бўлиши муқаррардир. Бундай фактлар Самарқанд вилоятининг «Ўзэлектроқурилиш», Тошкент шаҳридаги «Паризод» ва «Навбаҳор», Андижон вилоят қурилиш акциядорлик жамиятлари, Жиззах аккумулятор заводи ва бошқа бир қатор корхоналарда юз берганлигини таъкидлаш лозим. Яна бир муаммо. Айрим ҳолларда хом ашёнинг, шунингдек маҳсулотларга талабнинг йўқлиги натижасида бир қатор корхоналарда ходимлар узоқ муддатли, иш ҳақи сақланмаган ҳолда мажбурий таътилларга чиқариб юборилмоқда. Шу ўринда табиий савол туғилади. Хўш ёлғиз, кўп болали аёллар бундай вазиятда нима қилишлари керак? Улар учун ким қайғуради? Буни жиддий ўйлаб кўриш вақти етмадимикан? Касаба уюшмалари ташкилотлари юқорида баён этилган фикрлардан хулоса чиқарган ҳолда жойлардаги хотин-қизлар қўмиталари билан ушбу масалаларни ҳал этиш йўлида изланишдан тинмасликлари даркор.

Бугунги кунда ишлаб чиқаришда аёллар сал кам 45 фоизни ташкил этади. Тўқимачилик ва енгил металлургия, кимё ва нефт кимёси, машинасозлик саноати корхоналарида ишлаётган аёлларнинг 4-дан бир қисмидаги меҳнат шароитлари бугунги кун талабига тўлиқ жавоб бермайди.

«Аёллар меҳнатини ижтимоий ҳимоялаш» Давлат дастурига мувофиқ амалга оширилаётган тадбирлар туфайли саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа соҳаларида ишлаётган 3,5 мингдан кўпроқ хотин-қизларга иложи борича яхши шароит яратиш имконини берди.

Бироқ, бу масалани жойларга чиқиб ўрганиш шуни кўрсатдики, хавфсизлик техникаси ва ишлаб чиқариш санитарияси муаммолари кўпчилик корхоналарда ўзгариб бораётган хўжалик, иқтисодий ва молиявий муносабатларга мувофиқ равишда ҳал этилмаяпти.

Бугунги кунда кимё, ёғ-мой, ун, тўқимачилик, енгил саноат, қурилиш материаллари саноати корхоналарида газланиш, чангланиш, шовқинлик даражаси меъёридан анча юқори. Иш жойларида меҳнат шароитлари ноқулай бўлганлиги туфайли ҳар йили республикада 440 га яқин ходим касб касаллигидан ногирон бўлиб қолмоқда, сурункасига заҳарланиш кўпаймоқда. Хўш, улар орасида хотин-қизлар йўқлигига ким кафолат бера олади.

Мамлакатимиз Президенти сессиядаги маърузаларида қонун асосида ташкил этилаётган нодавлат ва жамоат ташкилотларининг бош вазифаси - энг аввало, демократик қадриятларни, кишиларнинг қонуний ҳақ-ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишдан иборатлигини яна бир карра таъкидладилар. Бу чуқур маъноли фикр барча қатори касаба уюшмалари ва хотин-қизлар қўмиталарига ҳам бевосита тааллуқлидир.

Бугунги кунда кўпгина касаба уюшма ташкилотларида қонунлар устуворлигига эришишга ҳаракат қилинмоқда.

Шу билан бир қаторда айрим корхона, ташкилот ва муассасаларда меҳнат қонунчилиги бузилаётганлигидан кўз юмиб бўлмайди.

Оналар ва болаларни соғломлаштириш, уларнинг дам олиши ва соғлиғини мустаҳкамлаш учун зарур шарт-шароитлар яратиш касаба уюшмалари фаолиятининг асосий йўналишларидан бири ҳисобланади. Шундай экан, касаба уюшмалари, ўзларидаги мавжуд санаторийларни кенгайтириш, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш тадбирларини кўрмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси «Аёллар йили» Давлат дастурида ўз аксини топган.

Жумладан, Қорақалпоғистон Республикасининг Элликқалъа туманида «Орол бўйи» болалар соғломлаштириш мажмуининг қурилиши жадал суръатлар билан давом этмоқда. Келажакда Орол бўйи ҳудудида истиқомат қилувчи оилаларнинг фарзандлари бир вақтнинг ўзида ўқиш, дам олиш ва даволаниш имкониятига эга бўладилар.

Чимбой туманида эса 75 ўринли «Она ва бола» санаторийси қурилиши тугалланиш арафасида. Бундан ташқари бу йил биз «Ботаника» санаторийсида соматика касаллиги билан оғриган аёллар учун 150 ўринли реабилитация бўлими, «Оқтош» санаторийсида нафас йўли касаллигини даволаш корпуси, «Бўстон» санаторийсида болалар комплекси ва сув билан даволаш бўлимини очишни режалаштирганмиз.

Бугунги кунда «8-март» санаторийсида 150 кишига мўлжалланган ётоқ биноси қурилиши якунланиб, шу кун талабларига жавоб берадиган юмшоқ мебеллар билан жиҳозланмоқда. Қашқадарё вилоятидаги «Қашқадарё соҳили» санаторийсида эса «Наврўз» арафасида клуб ва ошхона қурилиши тугалланиб фойдаланишга топширилди. Мазкур йилда фаолият кўрсатаётган касаба уюшмалари санаторийларининг «Она ва бола» бўлимларида 5 мингга яқин она ва бола соғломлаштирилади. Ҳар йилгидек бу йил ҳам болаларни соғломлаштириш оромгоҳларида меҳнаткашларнинг 332 минг нафар фарзандлари, шу жумладан «Орол бўйи» минтақасидан 4 минг ўғил-қиз республиканинг энг сўлим оромгоҳларида соғломлаштирилади.

Жамиятни маънавий-маданий янгилашда, юксак аҳлоқийлик, шахсга ҳурмат, инсон қадр-қиммати туйғусини, жамият тараққиётининг асоси бўлмиш соғлом турмуш тарзини юксалтиришда касаба уюшмалари муҳим рол ўйнаши ҳаммамизга аён.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг иш режаси ва 1999 йил Аёллар йили Давлат дастурига кўра бу йил Самарқанд шаҳрида Аёллар спартакиадаси, Республика вилоятларидан бирида қишлоқ аёллари спартакиадаси ва Ўзбекистон Давлат спорт қўмитаси билан ҳамкорликда хотин-қизлар, шу жумладан ногирон хотин-қизлар ўртасида миллий ўйин ва спорт турлари бўйича «Тўмарис» хотин-қизлар спорт фестивалини ўтказиш режалаштирилган.

Президентимиз сессияда сўзлаган маърузаларида кадрлар масаласи мамлакатимизнинг ривожланиш стратегияси, ислоҳотларни чуқурлаштириш ва жамиятни янгилаш борасидаги фаолиятининг устувор йўналишларидан бири деб таъкидладилар.

Хўш, касаба уюшмаларида мазкур масалага қай даражада эътибор қаратилаяпти? Яқинда барча вилоятларда баланс комиссиясининг йиғилишларини ўтказдик. Шу жараёнда тармоқлар вилоят қўмиталари раисларининг савиясига алоҳида эътибор қаратилди. Бугунги кунда 5 та вилоят касаба уюшма кенгашлари, 5 та тармоқ Марказий қўмитасининг раҳбарлари - аёллардир. 116 та вилоят касаба уюшма тармоқ қўмиталарининг 45 тасини, 130 шаҳар, туман қўмиталарини ва 454 бошланғич касаба уюшма ташкилотларини хотин-қизлар бошқариб келмоқдалар.

Президентимиз ўз маърузаларида фуқаролик жамиятини қуришда бир қанча ваколатли вазифаларни — давлатдан маҳаллий ҳокимият органларига, жамоат тузилмаларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига босқичма-босқич топшириш кўзда тутилишини алоҳида уқтириб ўтдилар.

Шундай экан биз жамиятимизни янгиланиши, давлатимизнинг, истиқлолимизнинг мустаҳкамланиши йўлида кўпроқ ташаббус кўрсатишимиз керак.

Дилдаги гаплар

ҲАММАСИ ҲАРАКАТГА БОҒЛИҚ

Гулбаҳор Турдиқулова,
Андижон вилояти, Хонобод шаҳар «Баҳор» ишлаб чиқариш хусусий фирмаси раҳбари

Аёллар йили муносабати билан Давлат дастурининг қабул қилиниши касаба уюшмалари зиммасига катта масъулият юклади. Ишнинг муваффақияти касабақўмларнинг омилкорлиги, қатъиятлиги, ташкилотчилигига боғлиқ. Анжуманда билдимки, касаба уюшма фаолларининг 25 фоизини аёллар ташкил этар экан. Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларида касаба уюшма фаолларининг ҳар 10 нафаридан атиги биттасигина аёлдир. Ҳисобот-сайлов даврида тегишли ишларни олиб бориб бу кўрсаткични камида 35-40 фоизга етказиш мақсад қилингани айни муддаодир.

Ҳозирги кунда биз зарарли меҳнат шароитларида ишлаётган опа-сингилларимиз мушкулини осон этиш борасида алоҳида бош қотиришимиз керак. Мени аввало инсон сифатида Қорақалпоғистон республикасидаги оналар ва болалар ҳаёти кўплаб ўйлантиради. Касаба уюшмалари бу ҳақда алоҳида жон койитаётганликларини эшитиб хурсанд бўлдик. Элликқальада ажойиб соғломлаштириш мажмуи қурилиши жадал бормоқда. Яқин вақт ичида бу ердаги оилаларнинг фарзандлари бир вақтнинг ўзида ўқиш, дам олиш, даволаниш имконига эга бўладилар.

Муҳтарам Президентимиз аёлларни жамиятимиз гуллари деб эъзозладилар. Зеро, бу ҳам хотин-қизларга кўрсатилаётган эътибор, меҳрибонлик нишонасидир.

ЎЗИМДА КАТТА КУЧ СЕЗАМАН

Саида Эшмуродова,
Узун туманидаги фермер хўжалиги раҳбари

Муҳтарам Президентимиз Олий Мажлис XIV сессиясидаги маърузаларида фуқаролик жамиятини қуришда бир қанча ваколатли вазифаларни давлатдан маҳаллий ҳокимият органларига, жамоат тузилмаларига, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларига босқичма-босқич топшириш кўзда тутилишини алоҳида уқтириб ўтдилар. Фикримча, ҳар бир инсон омилкорлик, ташаббускорлик кўрсатиши керак. Агар чин ихлос билан ишга киришилса, қийинчиликлардан, тўсиқлардан чўчимай мақсад сари дадил интилинса албатта мурод ҳосил бўлади. Ўзимдан қиёс. Иккиланмай фермерлар сафига қўшилдик. Муайян вақт ичида қора моллар бош сони 180 тага етди. Дастлабки кезлар кунига 50 литр сут соғиб олган бўлсак, ҳозир бу кўрсаткич ўрта ҳисобда 650 литрни ташкил этаяпти. Даромадни кўпайтириб ўз маҳсулотимизни ўзимиз қайта ишлашга киришдик. Айни кунлар сариёғ, қаймоқ, қатиқ, ун, зиғир ва кунжут ёғларини эл дастурхонига тортиқ этаяпмиз.

Фермамизда асосан аёллар меҳнат қилишади. Улар ўз ҳаётларидан хурсанд. Маслаҳатлашиб маҳалламиздаги 26-ўрта мактабни оталиққа олдик. Илм масканига баҳоли қудрат моддий ёрдам кўрсатаяпмиз.

Қўшма йиғилиш менда катта таассурот қолдирди. Маърузалар, минбардан айтилган қимматли фикрлар менда эртанги кун учун бўлган масъулиятни янада кучайтирди, ишончим мустаҳкамланди.

ЮКСАК МАСЪУЛИЯТ

Мастура Шодиева,
Учкўприк тумани соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси қўмитаси раиси

Йиғилишда жуда тўғри таъкидланди. Пайти келганда биз давлат ижроия органлари, ташкилотлар раҳбарларига аччиқ бўлса ҳам ҳақиқатни ўз вақтида айтиб туришимиз, ижтимоий соҳада Давлат тизимларига муқобил куч сифатида улар адолат тарозисини ҳаётда ҳукмрон қилишларига ўз ҳиссамизни қўшишимиз бағоят зарур. Айниқса ечимини кутаётган муаммолар дадил ўртага ташлангани яхши бўлди. Қаранг, расмий маълумотларга қараганда Республикада тунги сменаларда ишлаётганларнинг 18,9 фоизи аёллар экан. Касаба уюшмалари хотин-қизлар қўмиталари билан биргаликда Меҳнат вазирлиги, табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ва бошқалар билан мустаҳкам алоқа ўрнатиб бу муаммога алоҳида эътибор қаратишлари лозим.

Қишлоқ хўжалигида шарт-шароитлар ҳозирча кўнгилдагидек деб айтолмаймиз. Кўп болали ва кам таъминланган оилалар кўп. Баъзи қишлоқларда аёллар учун тўғри келадиган иш кам. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раиси маърузасидаги бир масала мени ниҳоятда ўйлантириб қўйди. Ҳамон бизда аёлларнинг ҳуқуқини камситиш учраб туради. Бултур оромгоҳларга оилавий йўлланмалар ажратишга катта эътибор қаратилибди. Бироқ ана шу йўлланмалар билан фақат она-болани юбориш масаласига ўта совуққонлик билан қаралган. Айтишга уяласан киши, она-бола йўлланмаси билан жами 40 фоиз катта ёшдагилар келишибди. Бу ҳар биримизни ўйлантирадиган ташвишли ҳол.

Йиғилишдан яна бир катта сабоқ олдим: баъзида ишга берилиб фарзандлар тарбиясини унутиб қўямиз. Ёшларни тарбиялаш, уларни иш билан таъминлаш нафақат давлат органлариниг, балки жамоат ташкилотларининг ҳам устувор вазифаси бўлиши керак, деган сўзларга тўлиқ қўшиламан.

Ҳамжиҳатликда қилинган иш ҳамиша яхши самара беради. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ва Республика хотин-қизлар қўмитасининг аёлларнинг ижтимоий, иқтисодий ва ҳуқуқий манфаатларини муҳофазалаш юзасидан ҳамкорликдаги ишлари ҳамда Президентимиз Ислом Каримовнинг Олий Мажлис XIV сессиясидаги маърузасидан келиб чиқадиган вазифаларга бағишланган қўшма мажлиси иштирокчилари ўзларини ўйлантираётган, тўлқинлантираётган масала-муаммоларни эмин-эркин ўртага ташладилар, қимматли таклиф, мулоҳазалар билдирдилар.

Анжуманда Ўзбекистон XXI аср бўсағаси ва янги аср бошларидаги ривожланиш истиқболлари Дастури ҳамда устувор йўналишларининг ўта муҳим аҳамияти ҳақида алоҳида гап борди. Касаба уюшмалари ва хотин-қизлар қўмиталарининг биргаликдаги долзарб вазифалари, келажак режалари пухта белгилаб олинди.

Инсон ва қонун

АДВОКАТ КИМНИ ҲИМОЯ ҚИЛАДИ?

Манфаатдор шахслар қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг суд тартибида амалга ошириш тадбирлари амалиётда ижобий натижалар бераётганлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди Бунга асос сифатида фуқаролик процессуал ҳуқуқий меъёрларни суд амалиётига таъсир кўрсатиши ва суднинг ўзига берилган ваколат доирасида ҳақиқатни аниқлашга,шу билан бирга одил судловни амалга оширишга қаратилган барча ҳуқуқлардан фойдалана олиш имкониятига эга бўлиши уни бошқа давлат органларидан ажратиб туради. Демак,Конституция ва бошқа қонунларда кўрсатилгандек,суд органлари демократик жиҳатларининг энг муҳимларидан бири ҳам давлат ва жамият манфаатларини ҳимоя қилишда фуқаролар ҳуқуқи ва эркинликлари ҳимоясининг устун қўйилишидир.

Фуқаролар ва юридик шахслар фуқаролик ишларини судларда кўришда аксарият ҳолларда ўзлари бевосита иштирок этадилар. Аммо баъзи сабабларга кўра,чунончи касаллик,хизмат сафарида бўлиш,ҳуқуқ нормаларидан етарли даражада хабардор эмаслик,муомала лаёқатига эга бўлмаслик ва бошқа сабаблар билан даъвогар ва жавобгар шахслар суд ишини юритишни бошқа шахсга(вакилга)топширишлари мумкин Фуқаролар суд ишида шахсан қатнашиб туриб,вакилни хам жалб этишга ҳақлидирлар.

Қонунда фуқаролар ва юридик шахсларнинг ўз ишларини судда вакиллар орқали юритиш ҳуқуқи тўғрисида гапирилганда,бундай ҳуқуқдан тараф-лар(даъвогар ва жавобгарлар)билан бир қаторда учинчи шахсларнинг ҳам фойдаланиши мумкинлиги назарда тутилади.

Судда вакиллик қилиш деб манфаатдор шахснинг топшириғи бўйича ёки қонунда назарда тутилган барча асосларга кўра процессуал ҳаракатларни амалга оширишга айтилади. Қонун ҳамма суд босқичларида кўриладиган фуқаролик ишларида вакилларнинг қатнашишига йўл қўяди.

Судда вакиллик турлари тубандагича: қонуний вакиллик; ихтиёрий (шартномали) вакиллик ; касаба уюшмалари ва бошқа жамоат ташкилотларининг вакиллари; юридик шахсларнинг вакиллиги ва уставли вакиллик бўлиши мумкин.

Ихтиёрий вакил (шартномали вакиллик) сифатида судларда аксарият ҳолларда адвокатлар қатнашадилар. Адвокатура-ҳуқуқий институт бўлиб, у адвокатлик фаолияти билан шуғулланувчи шахслар ҳамда хусусий адвокатлик амалиёти билан шуғулланувчи айрим шахсларнинг мустақил, кўнгилли,касбий бирлашмаларини ўз ичига олади. Адвокатура Конституциямизга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, ажнабий фуқаролар, фуқаролиги бўлмаган шахсларга, корхоналар, муассасалар, ташкилотларга юридик ёрдам кўрсатади.

Юқоридаги ҳуқуқий меъёрга асосан, адвокатура ҳайъат аъзолари фуқаролик, хўжалик, жиноий ишлар бўйича тузилган шартнома асосида манфаатдор шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қиладилар.

Амалдаги қонунларда белгилаб қўйилганидек адвокатлар маъмурий, меҳнат, хўжалик низоларида ҳам иштирок этиши, кенг моддий ва процессуал ҳуқуқлардан фойдаланиши мумкин. Шу билан бирга уларга нисбатан қатор талаблар ҳам қўйилган.

Белгиланган тартибда муомалага лаёқатсиз ёки муомала лаёқати чекланган деб топилган шахслар,шунингдек, судланганлиги бекор қилинмаган ёки олиб ташланмаган шахсларнинг адвокатлик фаолияти билан шуғулланишига йўл қўйилмайди.

Қонунга асосан адвокатлар ўз фаолиятларини қонун устуворлиги, мустақил ва бошқа процессуал ҳужжатларда белгиланган демократик тамойиллар асосида амалга оширадилар.

Улар ваколат берувчи шахсларнинг топшириғига мувофиқ уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун ҳуқуқий масалалар бўйича маслаҳатлар ва тушунтиришлар, қонун ҳужжатлари юзасидан оғзаки ва ёзма маълумотлар беради, ҳуқуқий аризалар, шикоятлар ва бошқа ҳужжатларни тузади, фуқаролик ишлари ҳамда маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишлар бўйича судда, бошқа давлат органларида, жисмоний ва юридик шахслар олдида вакилликни амалга оширади, жиноий ишлар бўйича дастлабки терговда ва судда ҳимоячи, жабрланувчининг вакили, фуқаровий жавобгар сифатида иштирок этади, тадбиркорлик фаолиятига юридик хизмат кўрсатади.

Адвокатлар юридик ёрдам сўраб мурожаат этган шахсларга нисбатан қариндошлик муносабатларда бўлсалар ёки иш юзасидан бевосита ёки билвосита манфаатдор бўлсалар ва ҳ.к. юридик ёрдам кўрсатишдан воз кечишлари лозим. Улар фуқаролик, жиноят процессуал кодексларда ҳамда адвокатура тўғрисидаги қонун талаблари асосида иш тутишлари шарт.

Адвокатура тўғрисидаги қонунни яна муҳим жиҳатларидан бири - у адвокат билан мижозлар ўртасидаги ишга оид муносабатларни сир сақланишига қаратилган ҳуқуқий меъёрдир.

Адвокатлик сири жумласига мижоз адвокатдан ёрдам сўраб мурожаат этганлигининг ўзи, ундан мижоз олган маслаҳатлар, тавсиялар ва тушунтиришларнинг моҳияти, уларнинг ўзаро суҳбатида қайд этилган барча масалалар киради.

Амалдаги фуқаролик процессуал кодексига асосан адвокат судда вакил бўлиш муносабати билан у фуқаролик ишларини судда кўришда иштирок этувчи шахс қаторига киради.

Тарафлар, учинчи шахслар, уларнинг вакиллари процессда бошқа шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоя қилишда иштирок этадиган прокурор, давлат бошқаруви органлари, ташкилотлар вакиллари ва айрим фуқаролар ишда иштирок этувчи шахслар, деб тан олинади.

Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий ҳимояси тўғрисидаги 1998 йил 25 декабрдаги қонунга асосан : «Адвокат тараф сифатида, суд ишларини юритишнинг ҳамма босқичида процесснинг барча иштирокчилари билан тенг ҳуқуқларга эга» эканлиги юқоридаги ҳуқуқий меъёрни бир мунча ойдинлаштиради. Бинобарин, адвокат ишда иштирок этувчи шахс сифатида қонунда кўрсатилган барча процессуал ҳуқуқларидан фойдаланади ва кўрсатилган мажбуриятларини бажаради.

Ишда иштирок этувчи шахслар иш материаллари билан танишиш, улардан кўчирма олиш, рад этиш тўғрисида арз қилиш, далилларни тақдим этиш, уларни текширишда иштирок этиш, ишда иштирок қилувчи бошқа шахсларга ва одил судловни амалга оширишга кўмаклашаётган шахсларга саволлар бериш, илтимосномалар тақдим этиш, судда оғзаки ва ёзма тушунтиришлар бериш давомида туғиладиган барча масалалар бўйича ўзларининг важларини баён қилиш, бошқа шахсларнинг арзлари, илтимосномалари, важларига қарши эътирозлар билдириш, суднинг ҳал қилув қарори, ажрими устидан шикоят қилиш, суд чиқарган ҳал қилув қарори, ажрим ва қарорнинг мажбурий ижросини талаб қилиш, суд ижросининг ҳаракатлари вақтида ҳозир бўлиш ва қонунда белгиланган бошқа ҳуқуқларини амалга оширишга ҳақлидирлар. Бироқ ваколат берувчи шахс, яъни шартнома ва устав бўйича вакиллик қилувчининг арз қилинган талаблардан бутунлай ёки қисман воз кечиш, уларнинг асосини ёки предметини ўзгартириш, миқдорини кўпайтириш ёки камайтириш, даъвогарнинг талабларини тан олиш, келишув битими тузиш, ваколатларни бошқа шахсга ўтказиш (бошқа шахсга ишониб топшириш), суднинг ҳал қилув қарори (ажрими) устидан шикоят бериш, ижро варақасини ундирувига қаратиш, даъво тақдим этувчига тегишли деб қарор чиқарилган мол-мулк ёки пулни олиш ваколати тўғрисида алоҳида ҳолда ваколат берувчи томонидан топширилган ваколатномада махсус изоҳ берилиши керак.

Демак, шартнома асосида вакиллик қилувчи адвокат ваколат берувчи жисмоний ва юридик шахсларнинг берган топшириқларидан ташқари бошқа ҳаракатларни бажаришга ҳақли эмаслиги ва лозим ҳолларда вакилнинг бажарадиган ҳаракатлари ваколатномада ўз аксини топган бўлиши талаб этилади.

Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатуранинг ижтимоий ҳимояси тўғрисидаги қонунда адвокатнинг мустақиллигини таъминлаш, унинг дахлсизлиги, унинг фаолиятига аралашмаслик, уларнинг ижтимоий ҳимоя чоралари ва бошқа масалаларнинг ўз ифодасини топган бўлишлиги фуқаро ва ташкилотларнинг ҳуқуқлари ҳамда манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган муҳим қонунлардандир.

Шоакбар ШОРАҲМЕТОВ,
юридик фанлари доктори.

Бу ҳақда Олий Мажлис XIV сессиясида гапирилди

ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА ТАТБИҚ ЭТИЛДИ

Фуқаролик жамияти барпо этиш йўлидан изчил бораётган республикамиз учун етук, иқтидорли кадрлар тайёрлаш масаласи шу куннинг долзарб вазифаларидан биридир. Бу ҳақда Олий Мажлис XIV сессиясида алоҳида гап борди. Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти давлатимиз тараққиётига нафақат педагог кадрлар тайёрлаб бериш, балки илмий-тадқиқот ишларига кенг йўл очаётгани, фан, маориф ва техника равнақига сезиларли ҳисса қўшиб келаётгани билан ҳам эътиборга лойиқдир. Олий билимгоҳ мустақиллигимиз даври давомида республикамизга 105 нафардан ортиқ фан номзоди, ўн бешта фан докторлари етказиб берди. Илм масканида илмий даражага эга бўлган педагог-ўқитувчилар 70 фоизни ташкил этади.

Илмий-тадқиқот ишларини янада самарали олиб бориш учун ҳозирги кунда 220 дан ортиқ компьютер мавжуд бўлиб, ўтган йилдан улар Internet халқаро алоқа тармоғига уланди. Саккизта мутахассислик бўйича аспирантура, «Тўқимачилик хом-ашёсига биринчи ишлов бериш» бўйича докторантурада илмий-тадқиқотлар олиб бораётган ходимларнинг номзодлик ва докторлик ҳимояси учун бу ерда махсус Илмий Кенгаш ташкил этилган. Олиб борилаётган илмий-техник изланишларнинг ўзига хос жиҳатини шундан ҳам билса бўладики, 1996-1998 йилларда олтмишдан ортиқ тадқиқотчилар ихтирони тасдиқловчи ҳужжатларга эга бўлдилар.

Яна бир янгилик хусусида тўхтаб ўтиш жоиз. Чунончи, техника фанлари доктори М.Абдукаримова раҳбарлигида Марғилондаги «Атлас» ҳиссадорлик жамияти мутахассислари билан биргаликда табиий ипакдан тайёрланган «хон атлас» учун ҳар қандай шароитда ҳам сифати бузилмайдиган «фаол бўёқлар» ихтиро қилинди ва ишлаб чиқаришга татбиқ этилди.

Шунингдек, техника фанлари доктори, профессор К.Эргашев бошчилигида ўта юпқа қалинликдаги «нитрон» толаси олиш усули ишлаб чиқилди. Бундан ташқари республикамизда ишлаб чиқилаётган пахта нитронли газламаларнинг ранг-баранг турлари ихтиро қилинди ва «Навоийазот» бирлашмаси, «Бухоротекс» ҳиссадорлик жамиятида ишлаб чиқаришга жорий қилинди.

«Ипак технологияси» кафедрасининг илмий ходимлари томонидан ҳам ипак маҳсулотларининг чиқиндиларини камайтирувчи ва қайта ишловчи технология кашф этилди. Газлама ва маҳсулотларнинг янги турлари , шунингдек, табиий ипакнинг тўқувга яроқсиз чиқиндиларидан халқаро талаб даражаларига жавоб бера олувчи қоғознинг бебаҳо турлари тадқиқ қилинди.

Фан, таълим ва маориф равнақи учун янада кенг йўл очиб бериш, фан ва техниканинг сўнгги янгиликларидан хабардор бўлиш ҳамда ўзаро тажриба алмашиш мақсадида Олий билимгоҳ йигирмадан ортиқ МДҲ шунингдек, узоқ хорижий мамлакатларнинг олий ўқув юртлари билан мустаҳкам алоқалар ўрнатган. Институт йилига 15 дан ортиқ чет эл делегацияларини қабул қилади. Шу боис ҳам талабаларнинг чет тили ва информатикани пухта билишлари учун алоҳида эътибор қаратилган. Бунда «Аспирантлар ва талабалар клуби», «Талабалар моделлар уйи», «Талабалар конструкторлар бюроси»ни ўз ичига олган «Иқтидорли талаба-ёшлар академияси» йилига энг яхши илмий-тадқиқот ишлари учун кўрик-танлов уюштиради, ғолибларни эса моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантиради.

Халқаро матбаачилар ассоциациясининг президенти Х.Лисбетрута тавсияси ва бевосита ёрдами билан жаҳонда босмахона жиҳозлари ишлаб чиқаришда етакчилардан ҳисобланган Германиянинг «Гейдельберг» фирмаси билан ҳамкорликда 500 минг дойч марка миқдорида ўқув маркази ташкил этилди.

Шуни алоҳида эътироф этиш керакки, бугунги бозор иқтисоди даври ҳар бир раҳбардан ташаббускорлик, тадбиркорлик, ташкилотчилик ва ишбилармонликни талаб этади. Президентимиз таъкидлаб ўтганларидек, хайрли ишни ҳар ким, ҳар куни қилиши керак. Келажак авлоднинг билим олишлари учун, қолаверса қобилиятларини синаб кўришлари учун имконият ва шарт-шароитлар яратиб бериш мамлакатимиздаги ҳар бир олий ва ўрта махсус ўқув юртлари раҳбарларининг олдида турган долзарб масалалардан биридир. Педагог-ўқитувчиларнинг самарали ишлашлари учун институт касаба уюшма қўмитаси ҳам бор имкониятни ишга солмоқда. Масалан амалдаги йилнинг 1-чорагида жамоа аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадлари учун 16 миллион 743 минг сўмдан зиёд маблағ сарфланди. Шундан 261 та профессор ўқитувчига 145198 сўм моддий ёрдам, 274679 сўм мукофот пули берилди, рейтинг натижалари бўйича унвонлар белгиланиб, уларнинг маошларига 873 минг сўм устама ҳақ тўланади. Байрам тантаналарига бағишлаб саноат моллари, дори-дармонлар ва шунга ўхшаш бошқа ёрдам турлари бўйича салкам 2,5 миллион сўм ажратилган. Шунингдек, талабалар учун мўлжалланган моддий ёрдам йил бошидан то шу кунга қадар қарийб 1,5 миллион сўмни ташкил этади.

Хуллас, институт ректори Х.Алимова бошчилигида амалга оширилаётган илмий-тадқиқий, ташкилий, ижтимоий ишлар кўламини янада кенгайтириш, халқ хўжалигининг турли соҳаларига қўшиладиган ҳисса салмоғи аввалги йиллардагидан бирмунча ошиши кўзда тутилаётгани бежиз эмас. Чунки бир мақсад атрофида бирлашган аҳил, иноқ жамоа аъзолари бунданда масъулиятли вазифаларни бажаришга қодирдирлар.

Дилором АЛЛАҚУЛОВА.

Биздан сўрабсиз

ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНА

Саволларингизга таълим ва фан ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси бош мутахассиси Йўлдош Аҳмедов жавоб беради.

Савол: 26 йилдан буён ўқитувчилик қилиб келаман. Ҳозирги кунда асаб касаллигига учраганман. Қанча даволанмай, барибир фойдаси бўлмаяпти. Шу касаллик асосида ўтган ойлар учун иш жойимдан менга нафақа ундириш мумкинми?

Х.Усмонова,
Янгиер шаҳри

Жавоб: Ҳар бир касалликни аниқлаш ва ташхис қўйиш, шунингдек, хулоса чиқариш туман ёки вилоят тиббиёт экспертиза бўлимининг вазифаларига киради. Шу боис ҳам яшаш жойингиздаги тиббиёт экспертиза бўлимига мурожаат қилишингизни тавсия қиламиз.

Савол: Таллимаржон шаҳри кичик бир шаҳарча бўлиб, шаҳар деб аташ мумкин эмас. Бизлар электр энергияси, уй ҳақи, коммунал хизмат кўрсатиш учун 50 фоиз ҳақ тўлаймиз. Лекин ахлат учун 100 фоиз ҳақ тўлаймиз. Шу тўғрими?

А.Ғойибов, Қашқадарё вилояти,
Нишон тумани

Жавоб: Давлат ва ташкилот жамғармасига ва қурилиш кооперативларига қарашли уйларда, шунингдек, шахсий уйларда яшовчи педагог ходимлар маиший хизматлар (сув, газ, электр токи ва иссиқлик) учун имтиёзли ҳақ тўлаш ҳуқуқига эгадирлар. Қишлоқ ва шаҳар шаклидаги қишлоқ жойларда яшовчи ўқитувчилар турар жой ва маиший хизматлар учун ҳақ тўлашдан озод этиладилар. Шаҳарда яшовчи мактаб ўқитувчилари ҳақ тўлашдан 50 фоизга озод этиладилар. Иссиқхона(теплица)лар, хўжалик томорқалари учун фойдаланиладиган сув, электр токи ва иссиқлик учун эса улар тўлиқ ҳақ тўлайдилар. Ўқитувчиларга ахлат (мусор) учун имтиёзли ҳақ тўлаш ҳуқуқи берилмаган. Таллимаржонга шаҳар мақоми берилган бўлса, юқорида кўрсатилган хизматлар учун 50 фоиз ҳақ тўлаш ҳуқуқига эгасиз.

Савол: Олий тоифали ўқитувчи туман халқ таълими бўлимига мутахассислиги бўйича услубчи бўлиб ишга қабул қилинса, унга қайси тоифа бўйича ҳақ тўланади?

Б.Очилов, Қарши тумани

Жавоб: Мактабда ишлаётган олий тоифали ўқитувчи туман халқ таълими бўлимига мутахассислиги бўйича услубчи бўлиб ишга қабул қилинса бундай ҳолларда унга штат бирлигида услубчиларга берилаётган ойлик миқдорида ҳақ тўланади. Бироқ бу ходим ўқитувчиларга бериладиган имтиёзлардан фойдаланмайди.

Савол: Республикамизда таълим тизимида ишлаётган ходимлар (ўрта мактаб, касб-ҳунар коллежи ўқитувчилари)га ҳақ бир хилда тўланадими, ёки қандайдир тафовут, фарқ мавжудми?

А.Худойқулов, Хива тумани.

Жавоб: Касб-ҳунар коллежларида тўланадиган хақ мактаб ўқитувчисининг оладиган иш ҳақидан 20 фоиз кўпдир.

Савол: Ёшим 46 да, ўнта фарзанднинг онасиман. Ўн уч йилдан буён мактабда хизматчи вазифасида ишлайман. Имтиёзли пенсияга чиқишим мумкинми?

М.Муҳаметова, Қашқадарё вилояти,
Усмон Юсупов тумани

Жавоб: Амалдаги қонунларга мувофиқ пенсияга чиқишда эркаклар учун ўртача 60 ёш, аёллар учун эса 55 ёш меъёри белгиланган. Бироқ аёлларнинг беш ва ундан кўпроқ фарзанди бўлиб, уларни 8 ёшгача тарбиялаган бўлса, шунингдек, 20 йилдан ортиқ иш стажига эга бўлганлар кўрсатилганидан беш йил олдин пенсияга чиқиш ҳуқуқига эгадирлар. Демак, Сиз ҳам бу имтиёздан фойдаланиб 49 ёшда пенсияга чиқишингиз мумкин.

Савол: Автомобил ҳайдовчиси мутахассислари тайёрлаб берадиган Китоб туманидаги «Ватанпарвар» мактабида 31 йилдан буён ўқитувчи бўлиб ишлаб келмоқдаман. Ёшим 55 да, ўқитувчиларга бериладиган имтиёзли пенсияга чиқишим мумкинми?

Ш.Умаров, Қашқадарё вилояти, Китоб тумани

Жавоб: Сиз махсус автомобил ҳайдовчилари тайёрлайдиган мактабда ишлагансиз, яъни ўқувчиларга умумтаълим мактабларидаги ўқитувчилардан фарқли ҳолда уларга касб ўргатгансиз. Шуни маълум қиламизки, умумтаълим мактабларидан фарқли бўлган бошқа мактаблар, умумтаълим мактаблари ўқитувчиларига бериладиган имтиёзлардан фойдаланишга ҳақли эмас.

Савол: Ўқитувчи, тарбиячилар қандай ҳолларда имтиёзли пенсияга чиқишлари мумкин?

А.Мустафоқулов, Жиззах вилояти,
Зарбдор тумани

Жавоб: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 12 май 1994 йилдаги 250-сонли қарори билан тасдиқланган «Ишлаб чиқаришлар, корхоналар, ишлар, касблар, лавозимлар ва кўрсаткичлар рўйхати асосида имтиёзли пенсияга чиқиш ҳуқуқи»ни берувчи 3-рўйхатнинг 7-қисмига асосан:

- тўлиқ иш куни мобайнида бевосита болалар билан шуғулланувчи педагоглар;

- мактаб директорлари, халқ таълимининг бошқарув шўъбаларидаги мутахассислар ва раҳбарлар тўлиқ бир ставкада 25 йил давомида ўқитувчилик ёки тарбиячилик қилган бўлсалар, имтиёзли равишда педагог сифатида пенсияга чиқиш ҳуқуқига эгадирлар.

АМАЛИЙ САНЪАТ АСАРЛАРИ КЎРГАЗМАСИ

Республика байналмилал Марказида халқ амалий санъати намуналари кўргазмаси ташкил этилди. Унда XIX-XX асрларда яратилган каштачилик, кулолчилик, кандакорлик ва заргарлик санъатига оид икки юзга яқин асар намойиш этилмоқда. Ҳар бири ўзига хос услуб, йўналишга эга бўлган бу экспонатларда халқимизнинг юксак эстетик диди ўз ифодасини топган. Табиат гўзаллиги ва мафтункорлиги, ранглар жилоси каштачилик ва кулолчилик асарларида айниқса моҳирона акс эттирилган.

ҚАРШИНИНГ ЁШИ НЕЧАДА?

Қаршида «Қадимий Қарши, Ўрта Осиё шаҳарсозлиги ва маданияти тарихи» мавзуида халқаро илмий анжуман бўлиб ўтди. Унда қадимий Қарши кентининг тарихи ва Ўрта Осиё маданиятида тутган ўрни ҳақида республикамизнинг етакчи олимлари, Германия, Саудия Арабистонидан ташриф буюрган мутахассислар ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Қадимда Нахшаб, Насаф номлари билан юритилган бугунги Қарши шаҳрининг тарихи олис мозийга бориб тақалади. Қарши яқинидаги Еркўрғон харобаларини ўрганиш шуни кўрсатадики, у қадимий Нахшаб вилоятининг биринчи пойтахти сифатида милоддан аввалги олтинчи асрда барпо этилган. ЎзФА Археология институти олимлари олиб борган қазилма ишлари натижасида бу ерда қадимги Суғдиёна маданиятига оид бир қатор муҳим ашёлар топилди. Сарой, ибодатхона, зардуштийлар даҳмаси, ҳукмдорларнинг сулолавий мақбараси шулар жумласидандир. Шуларга асосланиб олимлар Қарши шаҳрининг ёши 27OO йилга тенг деган тахмин билдирмоқдалар.

(ЎзА)

Париж

OLAMDA NIMA GAP

В Е Н А. Австрияда серб ва албан тилларида эшиттиришлар узатиш мақсадида янги радиостанция иш бошлади. У Австриянинг ОРФ номли телерадиоэшиттириш компанияси қошида ташкил қилинган бўлиб, ўрта тўлқинларда эшиттиришлар узатади.

Бундай радиостанцияни ташкил қилишдан асосий мақсад Косово қочқинларига инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш, яъни ўз яқинларини йўқотганларни бир-бири билан учраштириш ва бу борада мунтазам эшиттиришлар тайёрлашдир, деди ОРФ компанияси раҳбарларидан бири. Шунингдек, унда инсонпарварлик тадбирлари ҳақида ҳам эшиттиришлар бериб борилади.

* * *

М А Д Р И Д. *Испания полицияси йирик халқаро жиноятчилар гуруҳини қўлга олди. Жиноий тўда автомобилларни ўғирлаш ва уларни хорижга сотиш билан шуғулланиб келган. Полиция маҳкамаси маълумотига қараганда, қўлга олинган ўттиз нафар жиноятчининг аксарияти Арманистон, Болгария ва Марокаш фуқароларидир. Уларнинг турар жойларидан кўплаб ҳужжатлар, хорижий валюта ва қимматбаҳо тақинчоқлар ҳамда ҳали сотишга улгурилмаган 6O та автомобил топилди. Дастлабки тергов натижаларига кўра, мазкур гуруҳ томонидан сўнгги тўрт ой ичида 14O та машина ўғирлангани аниқланди.*

* * *

Г А А Г А. Нидерландия ҳукумати Македониядаги косоволик қочқинларнинг икки минг нафарини ўз ҳудудига қабул қилишга розилик берди. Уларнинг мингга яқини Тер Апеле ва Эрмело шаҳарларида қочқинлар учун махсус тайёрланган уйларга жойлаштириладди. РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси тарқатган хабарда айтилишича, Нидерландиядан Македонияга ушбу масала билан шуғулланувчи махсус делегация жўнатилган.

* * *

С И Д Н Е Й. *Янги Зеландиянинг шимолий ҳудудида ер силкиниши рўй берди. Рихтер шкаласи бўйича унинг кучи 6,8 баллга тенг бўлган. Табиий офат талофатлари ҳақида ҳозирча маълумот йўқ.*

Мутахассисларнинг айтишича, Янги Зеландия Тинч океани минтақасида энг кўп зилзила бўладиган мамлакатлардан бири ҳисобланади. Бу ерда бир йил мобайнида юзга яқин ер силкиниши қайд этилади. 1931 йилда рўй берган шундай табиий офат туфайли Янги Зеландиянинг Нейпир шаҳри буткул вайронага айланган эди.

(ЎзА)

Одамийлик ҳақида ўйлар

ҚАДРИНГНИ УРМА ЕРГА

Сиз ўз хаётингизнинг хар бир куни ва дақиқаси қандай ўтаётганлиги хусусида бир мушоҳада қилиб кўрганмисиз? Бесамар ва бемазмун, мақсадсиз ўтган кунларингиз бўлганми? Бундай саволлар устида ўтказилган тадқиқотлар натижасига қараганда, кишилар кўпроқ ёши элликка қараб кетаётганда ёхуд олтмишдан ошганда фикр юритишар экан. Аммо гап шунинг ўзидагина эмас. Балки, қачон ўйлаш, мушоҳада юритиш ҳақида бораётир.

Тошкент вилояти Юқори Чирчиқ туман суди судьяси Абдураҳмон САФАЕВ бу борада ўз мулоҳазаларига эга.

— Жамиятда сабабсиз воқелик йўқ, оқибатсиз муносабат. Агар биз мана шу оддий ҳақиқат атрофида мулоҳаза юритадиган бўлсак, бугунги кунда айниқса, ёшлар ўртасида рўй бераётган қонунсизлик у ҳох жиноий, ҳох фуқаролик иши бўлсин, бундан қатъи назар, унинг замирида маълум бир сабаб ва оқибат ётади. Келинг, шу ўринда суд амалиётидан баъзи мисолларга мурожаат этайлик.

Ҳудудимиз кўп миллатли туманлардан бири ҳисобланади. Аҳолининг аксарияти деҳқончилик билан шуғулланади. Афсуски, ҳамқишлоқлари, маҳалладошлари қатори далага чиқиб меҳнат қилиш, ҳалол рўзғор тебратиш ўрнига кунини ўзгаларнинг мулкини ўғирлаш билан ўтказаётган ёшлар ҳам йўқ эмас. «Дўстлик» жамоа хўжалигининг Султонравот даҳасида яшовчи Тўлқин Муротов «Ўзбекистон» жамоа хўжалигининг Жудуруқ бўлимида яшовчи фуқаро У.Дуйсердабоев билан аввал улфатчилик қилди. Сўнг қайтариб олиб келиб бериш шарти билан унинг отини миниб кетди. Лекин эгасига қайтариб бермади. Билса чин, билмаса ҳазил деганларидек, отни фуқаро А.Алимбоевга пуллаб юборди.

Янгибозор ҳудуди Муборак кўчасида яшовчи Марс Исхоқов эса ўз қариндоши В.Муталаповнинг 9 минг сўмлик буюмларини ўғирлаб кетди.

Келтирилган бу мисолларни таҳлил этадиган бўлсак, таркиби ва мазмун моҳиятига кўра улар фирибгарлик ва майда ўғрилик жиноятларидир. Уни содир этган кишилар қонунда белгиланган тартибда жазоландилар, албатта. Лекин бизнингча, муҳими, улар қандай жазоланганлиги эмас, балки қонунбузарларга нисбатан жамоатчиликнинг қандай муносабатда бўлганлиги аҳамиятлироқдир. Чунки аслида кўп ҳолларда теварак-атрофда бўлаётган нохуш ҳолатларга эътиборсизлигимиз жиноят-иллатнинг газак олиб кетишига сабабчи бўлади. Айтайлик, жамоат транспортида ёш йигитларнинг куракда турмайдиган сўзлар билан бир-бирларига ҳазил-мутойиба қилиб кетишлари қулоғимизга чалинади. Ёхуд айнан шу ҳолат кишилар кўз ўнгида содир бўлади. Бироқ, «Ҳой, йигитлар, тилингизни тийинг, ёнингизда аёллар бор, сўкиниб гаплашишдан уялинг»- деб, ёшларни тартибга чақириб қўйгувчи бўлмайди. Бундай лоқайдлик оқибатида ўша ёшлар бориб-бориб ичкиликбозлик қилиб, жамоат тартибига раҳна солишга одатланишмайди, жамоатчиликнинг тинчини бузишмайди, безорилик қилишмайди, деб ким кафолат бера олади?! Ота-она ўзининг тарбиясизлиги сабабли ўз фарзанди олдида қанчалар ҳурмат-иззатдан йироқ бўлса, жамоатчилик ҳам ўз лоқайдлиги туфайли ёшлар олдида шунчалар қадрсиз бўлиб қолаверади.

Шифокорларда бир гап бор: бемор учун энг биринчи ва яқин шифокор-унинг ўзи. Яъни, касалликни ўтказиб юбормасдан олдини олиш кишининг ўзига боғлиқ. Яра газак олдими, уни даволаш қийин кечади. Бу ҳар биримизга кундай равшан, албатта. Аммо ота-оналар, жамоатчиликнинг аксарият қисми ёшларда пайдо бўла бошлаган салбий қусурларни кўрган пайтларида унга нисбатан ўткинчи ҳодиса сифатида муносабатда бўладилар. Йўқ, жиноят оламида ўткинчи нарсанинг ўзи бўлиши мумкин эмас. Бинобарин, унинг зарарли маънавий ва моддий томонлари йиллар ўтса-да, киши ҳаётига раҳна солиб туриши мумкинлигини унутмаслигимиз лозим, деб ўйлайман.

Тумандаги «Гулистон» жамоа хўжалиги Жамбул кўчасида истиқомат қилган фуқаро Бегали Пўлатов спиртли ичимлик ичишни хуш кўрарди. Ичкиликбозлик оқибатида жиноят кўчасига кириб қолганлигини пайқамай қолди. Кунларнинг бирида у ширакайф ҳолда қишлоқдаги дискотекага кириб, фуқаро Б.Эгамқуловни ҳақоратлаб, дўппослади. Эгамов калтак зарбидан тан жароҳати олди. Оқибати эса... иш судга оширилди.

Бу кимгадир тилга олишга арзимасдай воқеа бўлиб туюлиши мумкин. Лекин ёшларнинг ичкиликка берилишига бефарқ қаралаётганни бунинг оқибатида инсон ҳаётига хавф солувчи ҳолатлар келиб чиқаётгани ҳисобга олинса, масала долзарблиги янада ойдинлашади.

Фуқаро Аркадий Кан ҳам шундай ичкиликбозлик сабабли бир неча кишиларга жиддий тан жароҳати етказди. Яъни, маст ҳолда машина бошқариб йўл ҳаракати қоидаларини бузди ва бир неча йўловчини уриб кетди. Тан жароҳати олган кишиларга биринчи тез ёрдамни кўрсатиб, содир бўлган воқеа ҳақида милицияга хабар қилиш ўрнига қочиб кетди. Фуқаро Акрамжон Ортиқов эса илгари ҳам жиноий қилмишлари учун судланган бўлишига қарамай, тегишли хулоса чиқармай, яна ичкиликбозликка ружу қўйди. Оқибатда ўз ҳамқишлоқларига жиддий моддий ва маънавий зарар етказди.

Ковардон қишлоғилик Азим Қораев эса маст ҳолда ўз турмуш ўртоғи Д.Қораевани сал бўлмаса пичоқлаб қўяёзди.

Бундан қандай хулоса чиқариш мумкин? Аввало, ёшларнинг тарбиясига жамоатчиликнинг, маҳаллалар, ўқув юртлари ва ишлаб чиқариш корхоналари жамоаларининг муносабати талаблар даражасида эмаслигини айтиш лозим. Йигит-қизлар фойдали меҳнат билан шуғулланишлари учун етарли шароит яратиб берилмаётганлиги, улар одоб-ахлоқи устида етарлича қайғурилмаётганлигини таъкидлашни истардим. Спиртли ичимлик билан савдо қилувчи фирма дўконларни тартибга келтириш, чегаралаш, муддат белгилаш зарур. Тўйларни ичкиликсиз ўтказишни қатъий йўлга қўйиш ва унинг муддатини аниқ белгилаш зарур. Ахир, ёшларнинг ярим кечагача кўча-кўйда юришлари, масталаст ҳолда жамоат тартиб-қоидаларини бузишлари ахлоқсизликдан бошқа нарса эмас-ку! Чинакам маданиятли, маънавияти бой оила фарзанди ота-онаси шаънига доғ туширадиган иллатлардан йироқ бўлишга, жамоатчилик ҳурматини ўрнига қўйишга ҳа-ракат қилиши табиийдир. Ўз келажаги учун курашувчи ва у ҳақда қайғурувчи йигит-қиз бугунги хатти-ҳаракатига баҳо бера билиши лозим. Ўз қадамининг натижасини ўйламаган киши адашади. Умрининг азиз онлари бўлмиш ёшлиги бесамар ўтиб кетганлигини билмай қолади.

Сўзимнинг охирида демоқчиманки, вақтида жиноий ишлардан, ахлоқсизликлардан, ичкиликбозликдай ярамас иллатлардан фориғ бўлмаган киши кексайганда албатта хор бўлади. Ўз фарзандининг келажакда аянчли қисматга дучор бўлишини истамаган ота-оналар эса ўғил-қизларини ёмонлик кўчасига киришдан асрай билсинлар. Уларнинг фойдали юмуш, ўқиш, касбу ҳунар эгаллашлари йўлида қатъий чоралар кўриш маҳаллалар, жамоатчилик зиммасида эканлигини сира унутмаслик лозим. Ахир умр беҳуда, сувдай оқиб ўтса, қадр ҳам ўшанчалик бўлар.

Суҳбатдош: Нурилла АЛИМОВ.

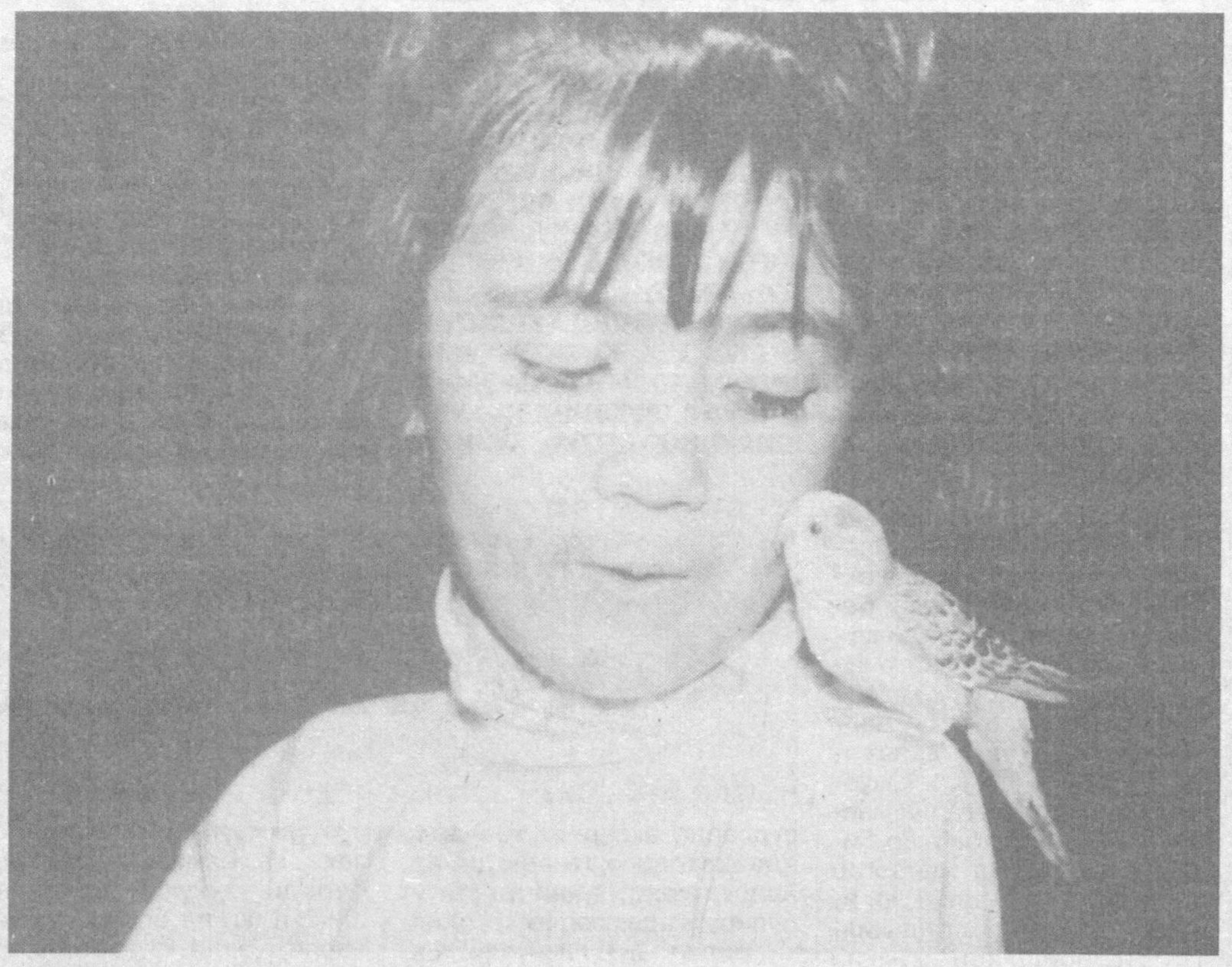

Бахмал патли тўти қушим,
Айт, не дейсан, митти қушим.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

Чавандозлар ҳаётидан

Қорабайирлар кишнаганда

Ўзбекнинг учов-тўртов бирикиб қиладиган гурунглари бор. Тўйларида алп полвонларнинг кураши-ю, юзлаб отларни кишнатиб майдон тортадиган кўпкарилари бор. Қурбон чопағон ҳам шундай кунларда саман отини минса кўрган кишилар « Қаердадир кўпкари бор экан-да» дейишади. Демак, тағин қишлоқда уруғи кўпнинг ўртасида овоза бўлади. Зотлар, совринлар Қурбон чопағоннинг тақимига босилаверади.

Анча йиллар аввал бир кўпкари бўлганди.

«Янгиер» қирларига юз чоғли чавандозлар йиғилганди. Ўшанда томошалаблар улардан ҳам кўп эди. Катта тўйининг совринлари ҳам унча- мунча эмас. Эшитган чавандознинг ичи қизийди. Ўртага улоқ ташланиши билан даврага отларини кишнатиб, зўр чавандозлар кириб келишди. Шунда бир чеккадан ёш Қурбон ҳам отини солганини кўпчилик сезмай қолди. Кўплаб тажрибали чопағонларни донг қолдириб, хивичларга парво қилмай биринчи улоқни Қурбон кўтарди. Кўпкари баковули ҳам уни танимай «Улоқни ёш йигит кўтарди. Ҳа-лол!»- дея овоза қилди-ю, ким бу йигит, деган ўйга толди. Томошабинлар ҳам аланг-жаланг қарашди. Шунда баковул тағин овоз берди: «Ув, улоқ кўтарган чопағон, зотингни ол». Баковул йигитга разм солар экан, ёнидагидан сўради:

- Ким бу йигит?

- Танимадингизми?! Яхшилаб қаранг, Қурбон-ку!

- Э, уми, яхши бўпти. «От ўрнини той босар» деганлари шу экан. Ҳа-а, бачағар Дола чавандоз кўпкариларга қайтибди. Ота ўғил экан,- дея кўпкари баковули Қурбонни кўп алқади.

Шу кўпкарида Қурбон қизиқсиниб кузатган кишиларнинг кўз ўнгида уч марта улоқ айириб чиқди. Шундан сўнг одамлар «Олманинг тагига олма тушганига» буткул ишонч ҳосил қилдилар.

Шу-шу бўлди-ю, Қурбоннинг исмига «чопағон» деган ўзига хос унвон қўшиб айтиладиган бўлди. Қурбонбой узоқ йиллар кўпкарининг кўрки, зўрларнинг зўри бўлиб, улоқ чопди.

- Чавандозларга осон тутманг,- дейди Қурбонбой,- улоққа интилишингиз билан елкангизгами, бошингизгами, улоқ кўтараётган қўлингизгами визиллаб хивичлар келиб тегади. Шундай пайтда унинг жонига тўзим берсин дейсиз. Шукр, кейинги вақтда кўпкарилар кўп ўтказилаётир. Қишлоқларда отлар кўпайди. Шўро замонида хўп зуғумлар бўлди-да. Чунки тўй-томошаларнинг, урф-одатларимизнинг ихтиёри ўзимида бўлмай қолди. Тўйларимизда кўпкарилар, курашлар камайиб кетди. Мен ўшанда ҳам уйимизда от сақладим. Баъзан яширинча кўпкарилар бўларди. Бориб хумордан чиқардик... Стешенко деган амалдор буйруғи билан отимни олиб кетишмоқчи ҳам бўлишган. Гоҳ яшириб, гоҳ тўпалон қилиб отни асраб қолганман. «Отни, улоқни қадрламайдиганларга айтиб қўйинг, ўлсам ўламанки, бу жониворни бермайман», деганман. Эҳ-ҳей, қандай замонлар ўтди-я, эслайверсанг гап кўп.

Бугунги кунда Қурбон чопағон саксонни қоралаб қолган. Ҳали ҳам бардам, ўйнатиб от минади. У киши Қумқўрғон туманининг Янгиер қишлоғида истиқомат қилади. Етти фарзанд, ўттизга яқин неваралари соясига кўрпа солади. Кўпкарилар гувиллаб овоза бўлса, Қурбон чопағон ҳам қони қизиб боради, мириқиб томоша қилади, етишиб чиқаётган ёшларни дуо қилади.

Рустам ДАВЛАТ.

Спорт

ТОШКЕНТ ПОЛВОНЛАРНИ ЧОРЛАМОҚДА

1-2 май кунлари Тошкентдаги «Жар» спорт мажмуасида кураш бўйича I жаҳон чемпионати ўтказилади. Унда ҳозирги кунгача дунёнинг 50 га яқин мамлакатларининг полвонлари иштирок этиш истагини билдиришди.

Кураш бўйича I жаҳон чемпионатининг очилишига ҳам 8 кун вақт қолди. 1999 йилнинг 1-2 май кунлари Ватанимиз тарихига зарҳал сатрлар билан ёзилади. Зеро, асрлар мобайнида неча-неча Алпомишларни вояга етказган халқимиз ўғлонлари Европа, Осиё, Америка, Африка қитъалари полвонлари билан бир сафда курашадилар. Бу эса қалбимизда ғурур туйғусини уйғотади. Зеро, жаҳонда 200 дан ортиқ давлат бўлса, уларнинг 5-6 тасигина ўз миллий спортининг жаҳон майдонига чиққанлиги билан фахрланишлари мумкин.

Дунёда шундай воқеалар бўладики, унинг силсиласи ойлар-йилларга эмас, неча-неча асрларга татийди. Миллий курашимиз сайёрамизнинг кўплаб мамлакатлари томонидан истиқболли спорт тури сифатида тан олиниши биз учун чинданда оламшумул тарихий воқеадир. Ана шундай воқеалардан бири ўтган йилнинг 6 сентябрида рўй берди. Пойтахтимиздаги «Интерконтинентал» меҳмонхонасида Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси ходимлари, миллий кураш Федерацияси аъзолари, қўйингки шу соҳанинг барча жонкуярлари, жаҳондаги дзюдо, самбо, кураш уюшмалари раҳбарлари ва ташкилотчилари, мамлакатимиздаги кўплаб оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирокида таъсис конгресси ўтказилди. Жаҳоннинг 28 мамлакати делегатлари халқлар ўртасида ўзаро алоқаларни кенгайтириш, дўстлик ва тинчликни мустаҳкамлашга хизмат қилувчи «Халқаро кураш ассоциацияси»ни ташкил этиш ҳақидаги таклифни бир овоздан маъқуллади. Айниқса, мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов Халқаро кураш ассоциациясининг фахрий Президенти этиб сайланганлиги эълон қилинганда, залда гулдурос қарсаклар янгради. Курашимиз жонкуяри, тарғиботчиси Комилжон Юсупов янги тузилган ассоциациянинг Президенти этиб сайланди. Энди курашимиз жаҳон майдонига чиқди. Кураш алифбосидаги «ҳалол», «ёнбош», «чала», «ғирром», «дакки», «танбеҳ» сўзлари барча мамлакатларда бирдек қўлланиладиган бўлди. Кувонмай бўладими, ахир.

Тошкентдаги «Жар» спорт мажмуасида кураш бўйича I жаҳон чемпионатига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилий қўмитасининг мажлиси бўлди. Унда ташкилий қўмита раиси Жаҳон чемпионатини ўтказиш бўйича ахборот берди. Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, ташкилий қўмита раиси Ҳамидулла Кароматов бошқарди.

Қўмита йиғилишида шунингдек, мусобақа ғолиблари учун таъсис этилган совринлар ҳам намойиш этилди. «Совгластитал» қўшма корхонаси чемпионат ғолиблари ва совриндорлари учун эсдалик совғаларининг намуна нусхаларини — чемпионат рамзи туширилган лаганларни тайёрлади. Кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионати эмблемаси тасвирланган ўн минг плакат ва беш минг вимпель чиқарилди. Шунингдек, Республика Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Баҳодир Махситовнинг қисқача ахборотида тайёргарлик ишларига якун ясалди. Мусобақа иштирокчиларини жойлаштириш, овқатлантириш, уларга транспорт ва тиббий хизмат кўрсатиш, уларнинг бўш вақтини ташкил этиш каби барча ташкилий масалалар ҳал қилингани айтилди. Бир сўз билан айтганда, пойтахтимиз меҳмонларни кутиб олишга мунтазир.

Дониёр ЮСУПОВ,
шарҳловчи.

«ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИТРАНС»

давлат уюшмаси шаҳар транспортида ишлаш учун кондукторларни ишга

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Ўртача ойлик иш ҳақи 8-10 минг сўмни ташкил этади.

Меҳнат стажига қараб 25дан 50 фоизгача устама ҳақ тўланади. Трамвай ва троллейбус кондукторлари 5 йил илгари нафақага чиқиш ҳамда 25 фоизли даромад солиғи тўлаш имтиёзига эга бўладилар.

Кондуктор бўлиб ишлаш истагини билдирганлар:

«Тошшаҳарйўловчитранс» давлат уюшмасига (Амир Темур 1-тор кўчаси, 6-уй, тел: 133-03-23, 34-84-19) ва Тошкент шаҳридаги автобус ва электр транспорти корхоналари ходимлар бўлимига мурожаат қилишлари мумкин.

«Тошшаҳарйўловчитранс»
давлат уюшмаси.

Биласизми?

Рус шоири А.С.Пушкиннинг Шоҳ Султон ҳақида эртаги ёдингизда-ми? Ундай бўлса, шаҳзода Гвидон чивинга айланиб, холасининг кўзини чақиб кетишини биларсиз...

Биологлар бу мисраларга баъзи бир тушунчаларни киритишди. Чивинлар икки хил бўлади: урғочи ва эркак чивин. Аслида йирик жонзотларни урғочи чивинлар чақади. Эркак чивин эса чақмайди. Чунки уларга қон керак эмас. Улар ўсимлик шираси билан озиқланадилар.

Урғочи чивинлар эса қонсиз яшай олмайдилар. Бегона қон ичмасдан у тухум қўя олмайди.

Урғочи чивинлар кўпроқ ботқоқликларга, кўлмак ва ҳовузларга тухум қўядилар.

Шунингдек, улар водород ва метан газлари ҳиди келадиган жойларга ҳам тухум қўйишни хуш кўришади. Бу газлар ботқоқлик газлари деб юритилади. Олимлар чивинларни нима учун ботқоқликларга тухум қўйиш сабабларини хозирча аниқлаганлари йўқ. Чивинларни сут ишқори ва одам терисидан чиқадиган ҳидлар ҳам ўзига тортади.

А.Алиев.

Ёнғиндан сақланинг

ТИЛСИЗ ЁВ

Юсуф ота димоғига урилган аччиқ тутун ҳидидан чўчиб уйғонди. Шошганича чопонини елкасига солиб, эшик томон йўналди. Шунда молхона томондан кўтарилаётган оловни кўриб, эси чиқаёзди. Ахир набираларининг оғзини сут, қаймоқ билан мойлаётган говмуш сигири ва бузоғи молхона ичида қолган. Молхонанинг том қисмидан гуриллаб осмонга кўтарилаётган олов борган сайин авж олар эди. Зудлик билан Олмалиқ шаҳар ўт ўчириш қисмига хабар берди. Электр токининг носозлиги туфайли содир бўлган бу ёнғиндан хонадон эгалари катта миқдорда зарар кўрди, энг ачинарлиси эса, қишки озуқа сифатида асраб қўйилган бир тоннага яқин хашак ёниб кулга айланган эди.

Дарҳақиқат кейинги пайтларда ёнғинлар сони ортиб бораётганлиги жуда ташвишли ҳолдир. Айниқса, оддий ёнғин хавфсизлиги қоидаларига амал қилмаслик оқибатида келиб чиқаётган кўплаб нохушликлар ёйинки тилсиз ёв-олов туфайли неча бир инсонларнинг олаётган тан жароҳатлари, кўрилаётган зарарларнинг кўплиги кишини ўйга толдиради.

Биргина январ ойи мобайнида Тошкент вилоятида 189 та ёнғин содир этилган, шулардан 137 таси фуқаролар хонадонларида рўй берган. Натижада бир неча киши тан жароҳати олган.

Болаларни олов билан ўйнаши оқибатида 11,6, электр қурилмалари ва ускуналарини ишлатишда ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя қилмаслик боис 34,4, печ ва газ қурилмаларининг носозликлари туфайли 45,5, оловдан эҳтиёт бўлишни унутиб қўйишлик натижасида чиққан ёнғинлар 7,4 фоизни ташкил этади.

Ҳа, ёнғин ўз-ўзидан содир бўлмайди, балки эътиборсизлик ва беparволик ана шундай ҳолатни келтириб чиқаради. Ёнғиндан сақлаш ходимларининг аҳоли турар жойларида, саноат корхоналарида ва кенг халқ оммаси орасида тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришларига қарамай, ёнғин офатлари сонини камаймаётганлигидан асло кўз юмиб бўлмайди.

Янгийўл шаҳар Радион кўчаси 32-уйда тутун чиқадиган мўрининг носозлиги туфайли содир бўлган ёнғин оқибатида 60 кв. метр майдонда уй шифти ва уй жиҳозлари ёнган. Хонадон эгалари катта микдорда зарар кўрган.

Шунингдек, Чиноз туманида истиқомат қилувчи Ҳайдаровлар хонадонида ҳам болаларнинг олов билан ўйнаши натижасида катта ёнғин чиқиб, уй барча жиҳозлари билан куйиб кетди.

Қуйи Чирчиқ туманидаги Абдуваҳобовлар хонадони газдан нотўғри фойдаланганликлари боис бошпанасиз қолишди.

Доно халқимизда «олов-дўст, олов-душман» деган ибора бежиз айтилмаган. Аммо баъзан одамларга иссиқлик, хотиржамлик бахш этувчи оловдан ғаразли мақсадларини амалга оширувчи восита сифатида фойдаланиш ҳолларининг юз бераётганлигидан даҳшатга тушасан, киши.

Пискент туманида номаълум шахс куппа-кундуз куни тошкентлик Вера Шевченконинг Ўзбекистон жамоа хўжалиги ҳудудида жойлашган дала ҳовлисини ёқиб юборган. Олиб борилган чора-тадбирлар натижасида ушбу жиноятни Ўртачирчиқлик ҳеч қаерда ишламайдиган Б.Николай содир этганлиги аниқланди.

Ҳа, олов тилсиз ёв. Ундан тўғри фойдалансак, ёнғин хавфсизлиги қоидаларига амал қилсаккина чексиз кулфатларнинг гувоҳи бўлмаймиз, ҳар бир кунимиз тинч ва осуда ўтади.

Мақсуда СУЛТОНОВА.

ТАШКИЛОТ

Қуйидаги тиббий ускуналарни ҳамда қишлоқ хўжалиги техникаси ва эҳтиёт қисмларни

СОТАДИ:

. 70х70 ҳажмли флюраграфия плёнкаси ва 30х40 ҳажмли рентген плёнкаси. ***Германия маҳсулоти.***

. 15 литрли фиксаж проявителлари. ***Россия маҳсулоти.***

. 105х55 ҳажмли полипропилен қоплари. ***Туркия маҳсулоти.***

. Металл қуймалар, зангламайдиган тунукалар, қувурлар, озиқ-овқат учун ишлатиладиган тунукалар ***(консерва банка қопқоқлари учун),*** *«Т-170» русумли тракторлар, автогрейдерлар.*

«П-702» русумли лемех лепка, норальник — культивация учун. ***(Россия маҳсулоти)***

«Алоқа- 500» русумли ультратовушли диагностика аппаратлари (УЗД).

СОТИБ ОЛАДИ:

. «Прима» момиғи (вата) ва кунжут.

. Ўзаро ҳамкорликка асосланган барча таклифларни кўриб чиқади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Ғани Мавлонов кўчаси, 52/2 - уй.
Тел: 342758, 344769, пейджер (067) 4184

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ МАХСУС ИШОНЧ

Бош муҳаррир: Мирғиёс ҚАЮМОВ

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ -56-85--66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01. Наманганда - 6-22-10. Самарқандда - 35-64-24. Фарғонада - 24-58-43. Урганчда - 6-03-40. Қаршида- 5-19-11. Қумқўрғонда - 54-3-58.

Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 133; 134
Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00
Топширилди 22.00